

“Scripture Application & Leadership Training”

Kandawo SALT kos ne, Wolsat
Kandawo SALT kos ne, Wolsat

SALT

THE SALT PROJECT

Revision 2013

SALT kandja me pende moro kandja

<i>GOD ne, UNA</i>	<i>page</i>
1. Kandja kaima paro nono kanimbon ge namba mal kanimbon?.....	3
2. God nono Nane wopake molo nono wopake kando.....	6
3. God kaima moro mal.....	9
4. God singare yendo mal.....	12
5. Nono God namba mal yenambon?.....	15
6. God me ta pai pille une nono beke wori mormon.....	19
7. God nono wopake kani pille une yene loye i nono awi.....	22
<i>NONO DJINGDJANG PAI UNA MORMON ne, SATAN SINGARE YENDO MAL</i>	
8. Me namba mal pai pille nono singare ke yenmon?.....	25
9. Nono singare ke yepin dal, megkiye namba mal tonda?.....	29
10. Satan ge namba mal moro? Une singare namba mal yendo?.....	32
<i>JISAS NONO I YEM WORDO</i>	
11. Jisas nono i yem wordo al ge kanmon, God nono wopake pille aundo....	35
12. Jisas nono i yem wordo ge me namba mal paro?.....	40
<i>PILLGI PAI UNA KOND WANNE MAL ne, PILLGI PAI UNA KANTAU YEMBON MAL</i>	
13. Pillgi pai una kond wanne mal.....	44
14. Satan kamblo kal worbon mal.....	48
15. Nono singare wopake ta mal yewanbon mal.....	52
16. Nono singare ke yenmon ge kerbon mal.....	56
17. Una nono ke yeneke nono kere aumbon mal.....	60
18. Nane mane wombane boll ami dje wopake moye mal.....	65
19. Wal are nono boll panda mal.....	67
20. Kandja mambine dje una aumbon panda, nono amblokun ye kere djimbon.....	70

GOD ne, Una

Lesson 1: NONO KANDJA KAIMA PARO GE PILLE IMBON MAL

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Nono nomane al pillgi djinmon wal ge nono singare ye wanmon mal kantau yendo. Embe yendo ba una pende wal ge kanpol natonj. Ge pille, nono pillgi djinmon wal ge omuk to kanbon paro. Baibel paro ge kandja kaima paro. Nono Baibel kere kane, nono pillgi dinmon wal ge nono kantau yenda. Jisas moro ge, une kandja kaima djindo una moro, ta namor, une taimane moro.

1. Kandja kaima paro ge, una pende boll paro, una pende naparo. Pende napai una mor ge, yene pille imbon dje yene.

1.1. Jisas boll pillgi nadjinj una mor ge, wal pende merke ale ye pir.

Ni Rom 1.18, 21 ne, 2 Tesalonaika 2.9-11 ne, [Buk Song 14.1] kere kanben.

1.2. Jisas boll pillgi nadjinj una mor ge, yene ale ye pir, kanpol tane.

Aposel Pol dumo Kolosi una pillpol tane dje pille pepa boi. Ni Kolosi 2.8 ne, [1 Jon 2.26] kanben.

1.3. Nono God lotu kende ye naumbon, nono kandja kaima dje, paro mal yembon.

Una embe yenj ga ge, God ga dulo kanino dje yendo. Ni God boll lotu kaima ye aumben panda, ni une kandjiye kaima paro mal ge lotu ye aumben. Ni Jon 4.23-24 kere kanben.

1.4. Kandja kaima paro ge pupon, kandja kende paro ge napupon

Jisas boll pillgi djipin una mormon ge, God moro mal ne, yene yendo mal pille kane yembon dje yenmon. Nono Krais boll aike wanbon dje yenmon. God nono pak to aundaka, nono ale ye pirmon wal ge une i pene worda kanbon. I wordaka nono kanpol to wal ale paro ge to worbon, nono boll napanda, kandja kaima paro ge nono boll panda.

Ni Kolosi 1.9-10 ne, 2 Pita 3.17-18 kere kanben.

1.5. Kandja kaima paro ge Baibel al paro

Jisas boll pillgi djinmon una mormon ge, nono Baibel kere kane, kandja kaima paro ge pille imbon dje yenmon. Pille kane ipin dal, Baibel ge pak to aundaka, nono ale ye pirmon wal ge napanda, por punda. Ni 2 Timoti 3.16-17 kanben.

2. Kandja kaima paro ge nono boll napai dal, nono God kandjiye al dulo imbon.

Baibel kandja embe djindo, kandja kaima ge pille kane yembon. Yembon ge, kandja ge yewordaka, nono kaye parmon ge er orko po kiwa mopon we dji. Ni John 8.32 kere kanben.

- Una ta Jisas boll pillgi nadjinj una mor ge ale merke ye pir. Ale merke ye pir pille kaye par, kiwa namor.
- Nono Jisas boll pillgi kinja djinmon ge, nono wal ale ye pille pamormon. Embe yenmon pille, nono kembis ta kaye parmon, kiwa namormon.
- Nono Jisas boll pillgi dongall djinmon ge, nono para, wal ale ye pirmon. Ba Jisas taimane moro ge, kandja kaima ge une boll boll yero.

3. Wal kerman paro ge embe paro. Nono God kandjiye kaima paro ge pille ipin dal, nono

megiye wopake tonda mopon.

Djimbe → Iko → Megiye
Wal ge nomane al paro → Wal yembon dje pirmon ge → singare pirmon mal ge po yembon
3.1. Iko djimbe wopake pai dal, iko megiye wopake tonda. Iko djimbe ke pai dal, iko megiye ke tonda.
Paro mal embe, nono God pille aumbon mal ge, singare ge al ye wanbon.

3.2. Kandja kaima paro ne, kandja kende paro ge kondwe soka zero

Kandja kaima → Nono kaye naparmon, kiwa mormon → Arngan yenda mopon

Jon 10.10

Kandja kende → Nono kaye parmon → Ke mal mormon

2 Tesalonaika 2.9-12

- **Una pillgi nadjinj una** – Una ami dje wopake namor ge nono kanmon. Ga yenekne ami dje mor ge, ye ke ye awo, una djell mor al ge ye ke ye awo, embe yenj. (Wolsat namba 1: iko piksa ngibnge al paro iko)
- **Pillgi kindja djinj una** – Jisas boll pillgi kindja djinmon ge, kun pende wal pende ale ye pirmon. God moro mal ne, une una boll singare yendo mal ge pille ale ye pirmon eri. (Wolsat namba 1: iko pepa pakna paro iko)
- **Pillgi dongall paro una** - Nono pillgi dongall paro ge nono para wal porapora pille kune nayenmon. Wal merke pille kune yembon ba wal sokarita panda ge nono ale ye pupon eri. Makimb al mormon ge kune namormon. Ba God moro ge, une kandja kaima boll boll paro. Jisas boll pillgi djinj una Baibel kere kane wal ale ye piye ge por punda dje pille Baibel kere kaninj. (Wolsat namba 1: iko pepa woto al paro iko)

4. Kandja kaima paro ge yewordaka nono asa mopin mal alla namopon, una djell ta mal mopon

- Jisas kandjiyebe wopake paro ge yewordaka iwa ta nomane gun panda moya.
- Una ge po una djell boll Jisas pille kandjabe tondaka, ga para Jisas boll pillgi djine. Iwa ge po embe yei dal, une embe mal moya. Jisas kogoye una moye dje yendo iwa moya. Matyu 28.18-20
- Una Jisas kogoye una moye ge, ga po una djell boll kandja djineke una God boll pillgi dje, God kandja djinda mal pille karkar yene.

5. Ye pepa ge kere kaninj una mor ge, ye bill kerker to moye. To kere pagle, kandja kalto paro ge dje yem woro aune.

Ye John 8:31-32; John 14:6-7; Galatians 5:7-10; [John 8:44-45; Hosea 4:6] kere kanne.

- Kandja kaima paro ge, Baibel wes plato paro ge, kandja namba we djindo?
- Ye na pille kane yemaka, ye na Nena pille kane yemaka we dje Jisas kandja embe dji ge, une me namba mal pai pille ye na pille kane yene we dji? Nono Jisas pille kane yembon we dji ge me namba mal paro? Jisas pille kane yembon ge namba mal yembon?
- Baibel wes plato paro ge ni namba we dje aundo? Ni nomanin djell ta mal panda ge namba mal panda?

6. **Kandja kaima paro ge embe djindo:** *Wal kaima pai mal ne, singare kaima pai mal ne, wal kune paro mal pille djindo.*
7. **Baibel ge wal kerman.** Nono Baibel wopake ye kere kanbon. Kere kanpin dal, kandja kaima paro ge nono boll panda.
 - Ye Baibel kere kani dal, ye wal pille kane kune yembon dje yene (Pillgi pai una dumo Beria moi ge embe yei). Pol kandja kaima djindo mo nadjindo ne dje Beria una nomane embe pai pille, ga po wal naral yei? Ni Aposel 17.10-12 kere kanben.
 - Ni una wopake mopen. Kandja kaima Baibel al paro ge, ni dje kune ye una aumben. Ni 2 Timoti 2.15 kere kanben.
 - Kandja porapora Baibel al paro ge, God yene kandjiye dji pille paro. Ni 2 Timoti 3.16-17 kere kanben
 - God yene kandjiye kaima Baibel al paro ge yembe paro. Ni Ibru 4.12 kere kanben.
 - God Murble ni pak to aundaka ni kandja kaima paro ge pille kane yemben. Ni Jon 14.26 ne, Jon 16.13 kere kanben.
 - Kandja kaima paro ge ni i una djell boll beke aumben. Embe yembenka ga para po una djell boll beke aune piye. Ni 2 Timoti 2.2 kere kanben.
8. **God nomane wopake paro mal**

Ni God kandjiye kaima paro ge pille kane yen dal, kandja kaima paro ge ni i pagle singare yenden mal kanpol tamben. Ni kondwe ke al po djimben.

 - 8.1. God kandjiye kaima paro ge, ni pille in dal, ni nomanin wopake panda mopen. Ni Luk 8.16-18 kere kanben.
 - 8.2. Jisas kandja buko ta dji. Una nomane wopake paika pende nomane dall paika yei mal ge, ni Matyu 7.24-27 kere kanben.

***Lesson 2: GOD NONO WOPAKE KANDO GE, NONO NANE KAMBONO
ASA WOPAKE YEI MAL UNE EMBE YENDO***

Kandja kerman paro ge embe paro. God moro ge nono Nane moro. Une nono kantau yendo. Kandja ge kandja kerman paro. Nono pille imbon mal paro. Lesson 2 paro ge, nono ombine dje aunda kanbon, God ge nono Nane moraka nono une wombaye mormon. Alla God nono i pakna worno dje yendo. Kandja ta paro ge embe paro. Nono nane kambono mormon ge su wopake mal molo, nono kond wopake ombine dje aumbon mal paro. God nono Nane moro mal ge nono nane kambono mormon ge nono ombine dje aumbonka nono wombane kanne. Embe mal yembon ba nono nane kambono mormon ge kun pende God moro mal ge nono ombine dje naunmon. Nono Nane God kaima moro mal ge kane ale ye pirmon. God kandjiye kaima paro mal ge ne, nono ale ye pirmon mal ge lesson 1 al djipin. Nane God kaima moro mal ge lesson 2 al djimbonka ni ale ye pin dal, kane kune yemben.

1. God nono Nane moro ge une nono wopake wuro kaima kando (Wolsat 2a)

Ni 1 Jon 3.1 kere kanben

Toksave: *Buk yero al ge, piksa ♥ embe paro ge me soka paro. Me ta paro ge Wolsat 2a al paro. Ge God nono wopake kando mal paro. Alla me ta paro ge Wolsat 9a ne, 9b al paro. Ge nonekne ellne tukne ne, nomane paro mal ge paro.*

2. Nono nane kambono mormon ge kogo ta paro. Nonekne wombane mor al kandja beke awo, ombine dje aumbonka ga Nane God kaima moro mal kane kune yene. Ni Epesus 6.4 ne, [Lo 6.4-7] kere kanben.

3. Kun pende nono mormon ge nono su wopake mal embe namormon. God nono Nane kaima moro mal ge nono wombane kane kune nayene.

Nono Jisas boll pillgi kindja djipin dal, kun pende God ge nono nane mo mane mal embe moro dje kanbon. Alla kun pende, namba pai una mor mal ge pille, God ge namba embe pai moro dje kanbon. Ba embe pupin dal, ale ye pupon. Nono God djimbonka une nonekne nomane amblo wopake ye aundaka, une kaima moro mal kane kune yembon.

Nono nane kambono mormon ge nono ale yepinka nono wombane kane Nane Kerman kupill al moro ge kane kune nayei.

3.1. Nono ellne kumbso eri aunmon una mormon. Embe yepin dal, nono wombane embe dje kanne. God nono boll elle kumbso aundo iwa moro dje kanne.

3.2. Nono wal porapora i nono wombane aumbon. Embe yepin dal, nono wombane embe dje kanne. Na nena embe dje na aundo ge, na nomana porapora pro mal djinaka une aunda dje kanne.

3.3. Nono wombane mor ge kane nakerbon. Nono kane kerpin dal, nono wombane embe dje kanne. Na nena ge na we dje napro. Une na we dje wopake nakando. God Nane nono embe kerdo we dje piye.

- 3.4. Wal kerker ge pille po nono wombane natambon.** Skul womba mak A naine, B ine ba nane wo, ni skul wopake nayenden, ni ke mal yenden we djimbon ge ale paro. Womba gull yeno dje yenda ba nane wo ni ye kune nayenden, ni womba kogo ke mal yenden we djimbon ge, ale paro. Nono wombane mor al eri dje ke ye aupin dal, ga nomane wopake naine. Ellne kumbso moye.
4. God kaima moro mal ge nono pille ale yepin dal, nono alla nomane wopake imbon. Nono nomane wopake pai dal, God kaima moro mal kane kune yembon. Nono Baibel kandja djindo mal kere pille ipin dal, nono God kaima moro mal kane kune yembon. (Wolsat 2b)
- 4.1. Kona Luk 15 paro al ge Jisas God dumoye wopake kantau yendo mal ge kandja dje una awi.** God dumoye wopake kantau yendo mal ge una pille kane yene dje pille une kandjabe 3 pela dje awi. God yene dumoye wopake kantau yendo mal ge nono kane God kaima moro mal kane kune yembon. Jisas kandjabe 3 pela dje una awi. Kandjabe taimanta kanbon.
- Luk 15.11-32 Jisas kandjabe ta dji. Une kandja dji al ge nono God Nane kaima moro mal kanmon. Kandjabe dje awi al age nono wal embe kane kune yenmon.
- God nono kanwopake kaima kando.
 - Singare ke yepin ge God kere auno dje pille moro.
 - God nono wombom dje pille tau moro.
 - Nonekne singare ke ge wandill golo kerpin dal, God ge wopake piya.
 - God nono nakerda.
 - God nono wandill golo aunda.
- 4.2. Kona Rom 8.15-17 nono kanmon, God moro ge une nonekne Nane moro. Nono Nena Nena we djimbon mal paro.**

5. **Iwoga wariye soka yepill mal ge, ni Luk 15.11-32 kere kanben. Ye pepa kere kaninj una ye more ge, yenekne bill kerker to molo, kandja kalto yero ge ye dje yem woro aune.**

Kona Luk 15.11-32 iwoga wariye are wani ge une er yem woika, alla wariye komne moi ge kanika, iwoga kanika yepill. Ba soka nomane djell djell pai.

- 5.1. Iwa soka nane kumbe pai mal ge Luk 15.11-32 nono ombine dje aundo. Iwoga**
- Iwoga moi ge une iwa namba mal moi?
 - Iwoga po singare namba mal yei?

5.2. Wariye komne

- Wariye komne moi ge une iwa namba mal moi?
- Wariye komne ge po namba mal yei?

5.3. Ni djimben, God ge iwa namba mal moro?

- God elle kumbso aundo mo?
- God wal merkeke i una aundo mo?
- God ellke moro mo? Manda moro mo?
- Nono wopake kaima mopon ge kune yendo dje God embe kando mo?

5.4. Kona Luk15 al pai al ge, iwoga yene wariye are moi ge kane wo pika kogkau toke noi. Iwoga embe yei alla God ni pille embe yenda mo? Jisas kandjabe embe toi ge me namba mal pai pille toi? Nono wal naral wal kanbon dje pille kandjabe embe toi?

6. God nono Nane wopake molo nono wopake kando.

6.1. God nono dje i mormon. 1 Peter 2.9 kandja embe djindo. “Ye God dje i mor...”

6.2. God nono dje i pakna wori, yene wombaye kaima mormon. Epesus 1.5 kandja embe dji pille, God nono kantau yendo.

6.3. God nono wopake kane amblo du dje aundo. Ibru 12.6-11 kandja embe mal djindo. Nono makimb al molo imb ta kakpin dal, nono ke napupon. God nono amblo du dje aundo dje kanbon. Baibel embe djindo, “Ga God wopake kando una kambono mor ge une amblo du dje aunda...”(Ibru 12.6a). Pillgi pai una mormon ge, nono God wombaye mormon pille une nono amblo du dje aundo.

6.4. Nono mormon mal ge God pille kane ye kerdo. Buk Song 139:13-16 kandja embe djindo, “God ni nenem ye worinka na mana kumbe paknato yakill...”

6.5. Una wandill mor ge God wandill golo aundo. Womba bine mor ge God ga Nane moro. Ana kangill mor ge une pak to aundo... (Buk Song 68.5)

6.6. God nono nakerdo. Ana yene wombaye am nondo ge une yene wombaye kerda mo? Womba ge yene kui ba une yene wombaye ge wopake nakando mo? Ana mor ge embe yene ba, na ni nakerno we dje God embe dji. (Aisaia 49.15)

6.7. Ni kond ben al ge God kond to wori yero. “Na ni wal wopake i auno. Ni kond wopake yero al wanmopen...” (Jeremaia 29.11)

Toksave: Buk yero ge ni wal pille kane yember dje pille bopin. Kandja pakna [mak] paro al ge ni are kere kanben. Ni are pille kane ye kapak tamben dje bolo wori pai. Ta yen dal ni wal merke pille kane yember. Kandja ta paro ge embe. Makai ta tane mo lotu yene ge, ye pene molo Baibel kere kaneke una piye. Baibel embe djindo, Pol kandja embe dje Timoti awi, **Pillgi pai una moye al ni Baibel kere awo, God kandjiye dje orko woro, beke awo pamopen we dji (1 Timoti 4.13b)** Buk yero al ge kun ta ni full stop 3 pela kere kanben (...). Me ge embe paro. Wes paro ge boll naparo, tuge paro.

Lesson 3: GOD KAIMA MORO MAL

Kandja kerman ge embe mal paro. Lesson 3 al paro ge nono God moro mal kane kune yembon. Baibel God we dje bolo wori pai ge kane kune yembon. God ege ege moro. Kumaike molo pa punda pora nadjinda. Wal porapora paro ge God beke wori yero. Wal porapora paro ge une wal ne moro. Wal porapora paro ge une pille kane yendo. Dumo porapora yero al ge God molo kune yendo. Nono God gakle kanbon naparo. God una wandill golo aundo. God taimane moro ba une sokata mal embe moro. Ta ge Nane, ta ge Wariye, ta ge God Murble. Tok pisin ge God triwan we djinj. God embe moro ge kandja kerman paro. Una pende God triwan namoro we dje kaninj kambono ge, kandja kayekaye beke awinj. God kaima moro mal kane kune naye, kandja ale ye beke awinj.

God kerman molo wal ta mal yendo. Nono kandja ge pille naipin dal, nono ale merke yembon paro.

- Jesus kandja embe dji, God yembe dongall paro. Matyu 22.29
- Kona Repelesin 15.3-4 al kanben, God moro al mor kambono ge, God pille pla ye awo, yene kandjiye amblo pla woro awo embe yenj.
[Ni para kanben 1 Timoti 1.17, Rom 11.33-36, Buk Song 96.5-10, Buk Song 104.31-33, Aisaia 40.12-18]
- God kerman moro mal kanmon Repelesin 1.12-18, Repelesin 4 [Aposel 4.31, Aisaia 6.1-5, Kisim Bek 33.18-23]

1. God ge ege ege molo paro. (Wolsat 3a)

Wal asa pai ne, wal are panda ge God pille kane yendo. Wal wekle are wonda ge une wal ne moro. Ni Repelesin 22.13, Repelesin 1.8, 1 Timoti 1.17, [Buk Song 90.2-6, Buk Song 93.2] kere kanben.

2. God wal porapora beke wori yei.

Ni Kolosi 1.15-16, [Jon 1.1-3, Stat1.1] kere kanben

3. God yembe kerman kaima paro. Une wal yeno dje piya ge une yenda kune yendo.

“Kognumb 99 wor pika Abram iwoga yei. Yeika God Iwa Kerman wo Abram gume al aglo molo embe dji, na God moro. Na wal yeno dje piyo ge na yeno kune yendo we dji (Stat 17.1)

Ni Rom 1.20, Matyu 19.26 kere kanben.

- Nupela Testamen al kanben.
Ni Luk 8.22-25, Luke 11.14-23, Luk 5.17-26 kere kanben
- Olpela Testamen al kanben

Iwa **Josua**: Joshua 10.12-13, iwa **Hesekaia**: 2 King 20.9-11. iwa **Mosis**: Kisim Bek 14.21-31.

4. God wal porapora pille kane yendo. Une wal porapora kando.

Ni Rom 11.33-34, Ibru 4.13, [1 Korin 1.25, Buk Song 139.1-4] kere kanben.

5. Ege ege dumo yemyem yero al ge God molo kune yendo. Une wal porapora amblo moro.

Ni Buk Song 139.7-12, Ibru 4.13 [Jeremaia 23.23-24] kere kanben.

- Kandja su ta Olpela Testamen al paro. Iwa **Jonah**: Jona 1.3, Jona 2.1-2a kere kanben.

6. Nono God kanbon kune nayendo. God moro ge, une Murble moro.

Ni Jon 6.46, Jon 1.18; [Jon 4.24; Kolosi 1.15, 19; Ibru 1.3] kere kanben.

7. God nono wopake pille aundo. Une nono boll moyo dje pro. Nono une wombaye mopon dje pille moro.

Ni Mak 1.11, Jon 15.15 ne, Galesia 4.4-7 kere kanben.

8. God triwan ge God taimane moro. (Wolsat 3b)

Baibel tambiye merke moro ge kandja taimane paro. God taimane moro, alla une 3pela para moro. Une God Nane moro, God Wariye moro, God Murble moro. Jisas kandja Nena we dji ge une nono Nane Kerman pille dji. Nono Nane God moro ge une yene wariye pille embe dji, “*O God, ni king moren ge, molo pamben, pora nadjinda....we dji*” (Ibru 1:8). Dji ge God nono Nane moro ge une yene Wariye pille ni God moren we dji. Kandja porapora God djindo kandja ge, kaima kaima paro. Ge kandja kerman. Una merke kandja beke awinj ge ale ye bekinj. God taimane moro ge God Nane ne, God Wariye ne, God Murble taimane mor ge, ga beke nawinj, ga kandja kaye kaye beke awinj.

Kandja su mal ta paro ge embe paro. Iko moro ge djimbe paraka, ole paraka, yeke paraka yendo. Wal 3 pela paro ba iko taimane paro. Iko yeke eri pandaka djimbe ne, agle napai dal iko ge napanda. Iko agle eri pandaka yeke ne, djimbe napai dal, iko ge napanda. Iko djimbe eri pandaka agle ne, yeke napai dal iko ge napanda. Iko kaima ta panda ge djimbe ne, agle, yeke pora pai dal iko ge wopake panda. Wal 3pela paro ba iko taimane paro.

8.1. God Nane ne, Wariye ne, Murble mor ge God triwan taimane moro. Olpela Testamen al paro. (Kandja no ne, nono we dje kalto bolo wori paro ge God triwan pille djindo)

- Israel una ye mor ge, ye pillme. Iwa Kerman nono Godne moro ge, une taimane moro we dji. (Lo 6.4)
- God embe dji, nono una bekbon. Ga no mormon mal embe moye we dji. (Stat 1.26)
- Iwa Kerman God moro ge une embe dji, iwa moro ge une no mormon mal embe moro, une wal ke ne, wopake paro ge pille kane yendo. (Stat 3.22)
- Nono er kal po una yenekne kandjine dje mor ge to kull worbonka kandja djinj ge alla napiye we dji. (Stat 11.7)
- Iwa Kerman kandja dji ge, na pill. Une embe dji, na una ne mal dje worno? Nono una ne mal dje worbon ne dje God embe dji. (Asaia 6.8)

8.2. God Nane ne, Wariye ne, Murble mor ge God triwan taimane moro. Nupela Testamen al paro.

Jisas embe dji, ye po una nu pagle aune ge, God Nane ne, God Wariye ne, God Murble kandjine al pagle aune. (Matyu 28:19)

8.3. Aisaia 48.11 kandja embe djindo. God embe dji, una na kandjina taimane pille pla yenebe dji, god djell ta moya ge kandjiye amblo pla naworne we dji. Dji mal ge God Nane ne, God

Wariye ne, God Murble kandjine al nu pagle aune we dje Jisas dji mal ge, une God taimane moro ge kandjiye al pille dji. God djell ta kandjiye pai ge pille nadji.

8.4. Jon wo Jisas nu pagle awi ge, God Nane ne, God Murble mopill. Ga 3 pela molo pai.

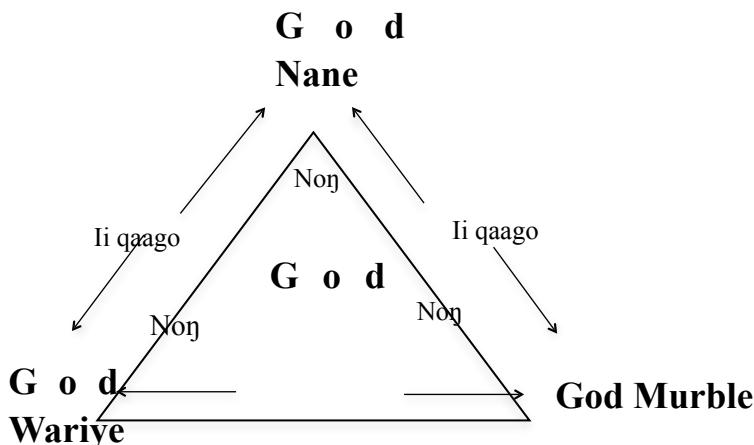
(Matyu 3.16-17)

8.5. Kona Jon 13 ne, 14 pai al ge, Jisas God Nane ne, God Murble pille dji.

Jisas embe dji, na er puno al ge ni na boll nawomen ba, are ni na boll womben we dji. (John 13.36).

- Iwa Pilip embe dji, ni Nan ombine dje aumbenka kanbon we dji. Jisas embe dji, una na kaninj una ge, na Nena kaninj we dji (Jon 14.8-9)
- Jisas embe dji, Na djinaka na Nena dje wordaka, ye pak to aunda una ta ye boll wonda (Jon 14.16-17).
- Jisas kandja embe dji ge, God Murble wo ga boll moyo dje pille dji (Jon 14.26)
- Jisas kandja embe dji, una na wopake kani dal, na kandja djino mal yene. Embe yene ge na Nena wopake kanda, no wombollka ga boll aike mopon we dji (John 14.23)

Ga God Nane, God Wariye, God Murble kandjine djell djell paro ba alla God taimane moro. Nono pille imbon kune nayendo. Ba God Murble wo una ta boll moi dal, ga 3 pela wo una ge boll aike molo pane. Kona Jon 13 ne, 14 Jisas kandja ge pille dji.

8.6. God Nane,

God Wariye, God Murble mor

ge

- * Ga nomane taimane paro
- * Ga yembene dongall taimane paro
- * Ga nono wopake kaninj me ge taimane paro

Ni 1 Korin 1.18, 24-25 kere kanben.

Lesson 4: GOD SINGARE YENDO MAL

Kandja kerman ge embe mal paro. Nupela Testamen kandja djindo mal ge nono Jisas boll pillgi dji una mormon ge nono God wombaye mormon. Nono Nane yendo mal ge, nono para embe yembon. Kona Lesson 3 pai al ge God kaima moi mal kanpin. Ba alla una mormon ge, une moro mal mopon ge namba mal ye moponka kune yenda? Nono kupill al Nane moro mal embe mopon ge, namba mal molo kune yembon? Nono Nane God boll yake pla po pa mopon paro.

1. God nono wopake kando.

1.1. Wal porapora God yendo al ge une nono ombine dje aundo, une nono wopake kando dje pirmon.

Ni 1 Jon 4.9-10, [Jon 3.16-17] kere kanben.

1.2. Una wopake kaninj una mor ge, ga una djell wopake moye dje pille yenj.

Ni Pilipai 2.2-8, [1 Korin 13.4-7] kere kanben.

1.3. God Nane, God Wariye, God Murble taimantaiman dje mor ge, nono wopake kaninj.

Ni 2 Korin 13.13-14 kere kanben.

- **God Nane**: Ni Jon 3.16, [2 Korin 13.14, 1 Jon 2.15] kere kanben.
- **God Wariye**: Ni Jon 10.11, [Jon 15.9; Epesus 3.17b-19, Rom 8.35-39] kere kanben.
- **God Murble**: Ni Rom 5.5, [Rom 15.30, Galesia 5.22-23] kere kanben.

2. God nono wopake kando mal ge, una embe yene paro.

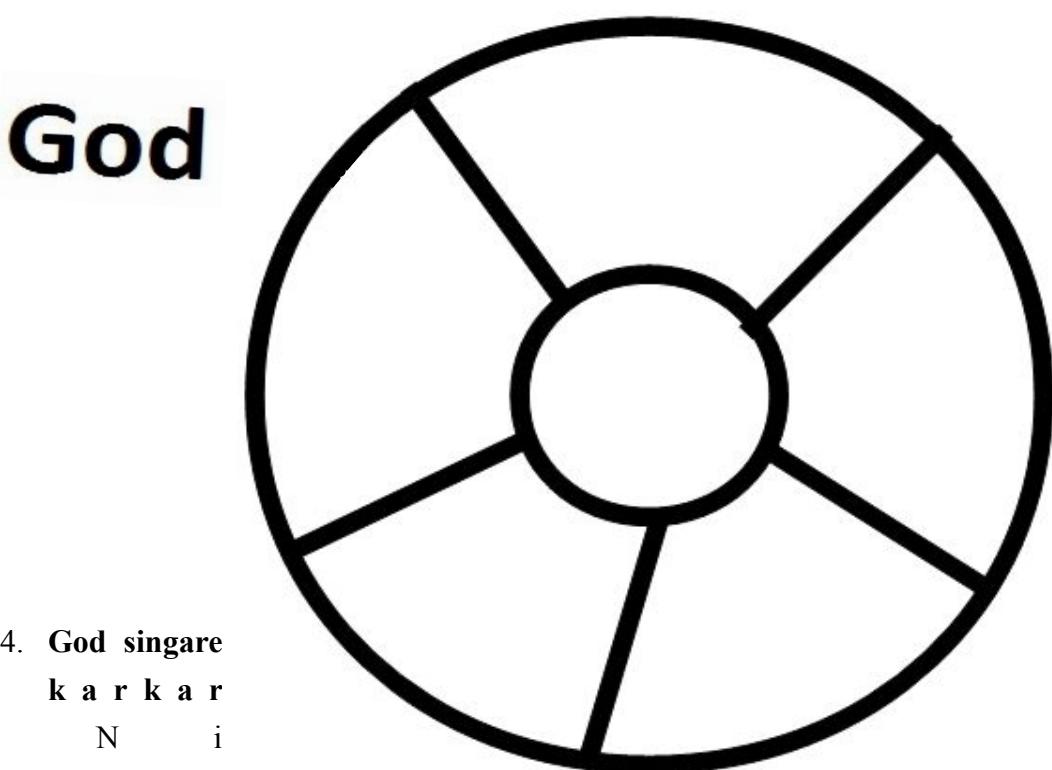
Ni Epesus 5.1-2, 1 Jon 4.16-20, [1 Korin 13.1-8 ne, 13, 1 Korin 16.14, 1 Jon 4.8-10] kere kanben.

3. God nono wopake kando mal

3.1. God yene moro mal

God yene moro mal pille nono wopake kando

- **God kandja kende nadjindo, kandja kaima eri djindo.**
Ni Jeremaia. 10.10a, Jon 14.16-17 [Malakai 3.6, Buk Song 89.34] kere kanben.
- **God nomane wopake paraka nono wopake kando.**
Ni Jems 3.17 [Jeremaia 51.15, 1 Korin 2.7-8, Mak 6.2] kere kanben.
- **God wopake ta mal molo singare paro yendo.**
Ni Ibru 1.8-9, [Rom 2.6-8, Lo 32.4] kere kanben.
- **God nono wandill golo aundo.** Una ke mormon ba une nono wopake ye aundo.
Ni Epesus 2.4-5, [Taitus 3.4-5, Jems 5.11, Buk Song 86.5] kere kanben.
- **God ni boll moyo, nakerda.** Une moro ge, nono nomane i une aumbon mal embe moro.
Ni Jems 1.17, 2 Timoti 2.13 [1 Korin 1:9, Aisaia 49.15-16] kere kanben.

4. God singare

k a r k a r

N i

kere kanben.

4.1. Dumo porapora yero al ge God molo kune yendo.

God embe moro ge nono embe yembon kune yendo mo? Man, nono yembon kune nayenda.

4.2. Wal porapora paro ge God pille kane yendo.

God embe yendo ge nono embe yembon kune yendo mo? Man, nono yembon kune nayenda.

4.3. God yendo mal ge nono embe yembon paro.

Ni Epesus 5.1-2 kere kanben. God yendo mal ge nono namba mal ye kune yembon?

y e n d o m a l

yembon.

Epesus 5.1-2

5. God nono wopake kando 1 Jon 4.7-8, Rom 5.8; Epesus 3.16-19

God wal me kaima paro ge une nono wopake kando. God wopake ta mal moraka, nomane wopake paraka, nono wandill golo awo, wopake ye awo ye kune ye kerdo. Une wopake moro we djinmon ge, me embe paro. Une kandja kaima dje aundo, nono kaima nakerda. Une wal porapora embe yendo ge me embe paro. Une wambo naparo, une du dje yendo iwa moro. God wal yeno dje yendo ge, une una boll moyo dje pille pla kaima yendo. Une embe yendo ge une nono wopake kando pille yendo. Nono une boll mopon ba ale kembis ta paro. God wopake ta mal moro ba, nono djingdjang pai una mormon. Nono God boll mopon ge namba mal mopon?

God yene unakiye wopake kane, wopake ta mal ye aundo. God nono wandill golo aundo ge ne, une wopake ta mal moro ge, wal soka ge kerman kune mal parmell. Nono singare ke yenmon ge God kere aundo. Une embe yendo ge me embe paro. God wal merke ye kune yendo mal ge i taimane woro kogo wopake yendo. God wopake ta mal moro pille, wal yendo ge po du dje kerdo. Are nono kanbon, me ta pai pille God nono djingdjang yenmon ge kere aundo.

6. God wopake ta mal moro. God poll dje au kerman djindo al moro we dje Baibel embe dji. God moro ge kumbe kuruwo kaima yei moro, emill kembis ta naparo. Ni 1 Jon 1.5 kere kanben.

God wopake ta mal molo, nono wopake kane er welke pundo. Una wo nono wopake kanne ba, God nono wopake kani mal embe, yembon dje yene ge kune nayenda. God nomane wopake paraka une wopake ta mal molo, nono wopake kando. Ni Jems 3.17 kere kanben.

6.1. Nono wopake ta mal mopin dal, nono nomane djell pandaka, makimb una nomane djell panda mopon.

Ni Repelesin 21.1-2, 21.22-23, 21.27 kere kanben.

6.2. Wopake ta mal mopin dal, nono kumbene ge kuruwo kaima yenda mopon.

Ni Matthew 17.1-7 [Epesus 1.4, Buk Song 24.3-4] kere kanben.

6.3. God wopake ta mal moro ge, nono embe mopon dje pille moro. Une moro mal nono embe mopon dje pro.

Ni 1 Pita 1.15-16, Ibru 12.14, Matyu 5.48 kere kanben.

6.4. Na yewornaka ye wopake ta mal moye we dje God kandja embe dje wori yero.

Ni 1 Tesalonaika 5.23-24, Ibru 10:10 kere kanben.

6.5. Nono God boll kogo taimane yembonka une pro mal nono nomane al pandaka, une singare wopake kando mal yembon.

Ni Pilipai 2.12-13, [Rom 8.28-29] kere kanben.

6.6. Nono God boll kogo taimane yepin dal, nono wopake ta mal mopon we dje Jisas kandja embe dje awi.

Ni Matyu 11.28-30 kere kanben. Iko plang Jisas nono pendangne pagro ge, kogo kunamb paro we dji. Une kandja embe dji ge, une wo nono boll aike molo kogo taimane yembon dje pille dji. Nonekne taimane molo kogo yembon dje pille nadji.

Lesson 5: NONO GOD NAMBA MAL YENAMBON?

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Nono God boll ye nopin dal, nono une boll molo pa mopon. Ege ege une boll wanmopon paro. Embe yepin dal, nono une boll yake er pla bon. Nono kamang ye awo, Baibel kere kane embe yembon. Jisas boll pillgi pai una mor ge, nono aike molo kamang yembon. Lesson 5 al mormon ge, nono God yene ye noi una mopon kondwe ge kanbon.

1. **God nono beke yei mormon ge, une yene nono boll moyo dje pille beke yei.** Nono une boll mopin dal, une kandjiye kerman panda dje pi.

1.1. **Jesus yene Ne God wopake kani.**

Ni Jon 15:9, 15.13-15, 15.17; Jon 10.30, [Mak 1.35, Mak 6.46] kere kanben.

1.2. **God yene Wariye Jisas wopake kani.**

Ni Matyu 3.16-17, [Matyu 17.1-6, Jon 12.27-28, Luk 3.21-22] kere kanben.

1.3. **God una boll yenano dje pille moro.**

Ni John 15.13-15, Matyu 11.19, [Jon 6.57, Jems 2.23, Kisim Bek 33.11] kere kanben.

1.4. **Maria ne, Mata Jisas boll yenopill.**

Ni Luk 10.38-42, [Jon 11.14-15, 34-36] kere kanben.

- 1.5. **Jisas ye wani mal.** Nono Jisas ye wani mal kanmon ge, une me ta pai pille ye wani. Nane God kandja dji mal pille yei. Jisas embe yei ge, une Ne God nomane pai mal pille kane ye, pillgi dje moi.

Ni John 5.19, 5.30, Jon 8.28, [Jon 10.17-18, Jon 12.49, Jon 14.10, Mak 1.35-38] kere kanben.

2. **Nono embe yepin dal, God yenambon.** (Wolsat 5a)

2.1. **Nono God boll kamang yenmon poke, nono une boll kandja djinmon.** Matyu 6.5-13

2.2. **God kandja djindo ge nono pille imbon.** John 10.27

2.3. **Nono Baibel kere kanmon poke ge, God nono boll kandja dje pene woro aundo.** Pilipai 4.8-9, Buk Song 1.1-3 [Kolosi 3.1-3,16-17]

2.4. **Nono God boll lotu ye awo, kandjiye pille pla ye aumbon.** 1 Tesalonaika 5.16-22, Matyu 12.7

3. **Nono kamang yenmon poke ge, nono God boll kandja djinmon.** (Wolsat 5b)

3.1. Nono kamang yembon mal Jisas nono dje awi. Une kandja embe dji.

- Una nono wopake piye dje pille, pene po kamang nayembon. Ni Matyu 6.5-6 kere kanben.
- Ye kandja merke nadjine, ye pillpol to kamang yene. Ni Matyu 6.7-8 kere kanben.

3.2. Jisas embe dji, ye kamang yene kune, ye kamang embe yene we dji. Ni Matyu 6. 9-13 kere kanben.

1) Nono God wopake we dje awo, une kandjiye amblo pla worbon. (wes 9)

2) God wal wopake panda dje pro mal ge, nono wal ge pandabe dje pille kamang embe yembon. (wes 10)

- 3) Wal ipon i nambon mal ge, wal ge i no aumben we djimbon. (wes 11)
- 4) Nono singare ke yembon ge God nono kere aunda we djimbon. Alla nono una ta ye ke ye aupin dal, nono po ni na kere awe djimbon. (wes 12)
- 5) Wal ke no boll wo kamalne to djinda. Iwa ke no boll to djinda we djimbon (wes 13)

3.3. Nono kamang yembon ge wal kerman ta paro ge embe. Nono God boll kandja kaima djimbon, kende nadjimbon. Kona Olpela Testamen pai al ge king David kandja embe dji.

Iwa Kerman, na kandja nadjill poke ge, na kandja djino pill ge, ni pille kane ye kerin. Na dumo moro al ge, Ni molo kerden. Na mopnato ge Ni moren. Na gumena al ge Ni moren. Ni aglen woro na amblo moren. Ni na pille kane yenden mal ge na aya dje pro, pille ino naparo. Na ni kere seke puno ge djekill puno? Na er pla kupill al ta pill dal, Ni moren. Na er kal una gor dumo ta pill dal, Ni para moren. Na olpa pla wonda al puno mo, olpa er kal pundo al ta pill dal, Ni aglen woro, na kagle i pakna woro pa moren. Emill pandaka na po seke moyo we djino ba emill paro ne, olpa dondo ge, wal taimane paro dje ni kanden.

Na nomana paro ge pene paro, Ni omuk to kanben. Na nomana pro ge ni omuk to kanben. Ni wal ta kane man dje pin dal, Ni na dje awo, wo na dje i benka na Ni boll gun molo pano. (Buk Song 139.4-12, 23-24)

4. **God nono kandja dje aundo mal** (Wolsat 5c)

Nono God yenopin dal, nono une boll kandja djimbonka, une kandja dje nono aundaka, nono pille imbonka yembon. Nono God boll yenopin dal, nono wal ge kaima yembon.

Ni Jon 10.27 kere kanben.

God nono kandja dje aundo ge kondwe merke yero.

- 1) *Baibel al paro ge God nono kandja dje aundo.* Ge kondwe kermanke yero.
Ni 2 Timoti 3.16-17 kere kanben. Buk Song 119.105 kandja embe djindo. Ni kandjin paro ge sua mal do au djindo, na kond puno ge kane kune yendo.
- 2) *God Murble nono boll kandja dje aundo.* Ni Aposel 8.29 kere kanben.
- 3) *Una God wopake kane, pillgi djinj una mor ge, nono po kandja dje pupon.* Ga nono kandja wopake we dje awo, pak to aune. Ni Aposel 8.34-35 kere kanben.
- 4) *Wal ta wo pillau djinda kanbon.* Mo kondwe ta pene wonda kanbon. God nono kond bon ge ombine dje aunda kanbon. Ni 1 Korin 16.8-9 kere kanben.
- 5) *Wal djell ta nono boll wonda.* God yene tau agelo dje worda wonda. Mo, nono nalene al kanbon mo, nono oukumb kanbon. Ge wal ta mal paro. God nono boll kandja dje auno dje pille yendo mo? Nono omuk to kanbon. Wal embe paro ge Baibel al paro.

Aposel 5.18-20 Aposel kambono kaye pamaka tau agelo ta wo i orko worika kiwa moi.

Aposel 10.9-16 God yene ombine dje awika Pita nale al kani.

Luk 2.8-11 Tau agelo kambono wo embe dji, Krais moyo we dji.

Aposel 16.9-10 God Pol kond ta yapro awi.

Aposel 16.25-30 Pol ne, Sailas kaye papillka God yeworika kam imem kerman woika soka er orko pupill.

Aposel 12.5-11 Una kamang yemaka Pita kaye pai ge God i orko worika kiwa moi.

Aposel 9.3-4 Kupill al una ta kandja dje Pol awi.

Kisim Bek 3.2 Iko kembis ta wamo do pai al ge tau agelo ta wo kandja dje Mosis awi.

Namba 22.28, 32 God yeworika, iwa Balam yene kogye dogi ge yene kandja dje man dji, ni nayemben we dji.

- 6) *Ye ellne tukne arngan yenda.* Yemben mo nayemben ge God yewordaka ni ellin tukin arngan yenda. Jon 14.27, Pilipai 4.6-7.

5. God ni kandja dje awi mo, Satan ni kandja dje awi?

Wal pille kane yenmon ge omuk to kanbon paro. God nono kandja dje awi dal, ge Baibel kandja djindo mal panda. Baibel man djindo mo, mo kandja ge Baibel al napanda ge, ni embe dje kanben. God kandja ge dje ni nawi paro dje kanben.

Ni Aposel 17.11, Jems 1.17, [2 Timoti 3.16-17] kere kanben.

Kandja su embe mal paro.

- Ni oukumb ta kanben. Oukumb al kanden ge ni ana ta boll pamben. Ba ana ge ni gaman namoro, man. Oukumb kanin ge God ombine dje awi kanin mo man? Ge man, une ge ombine dje nawi. Ni 1 Tesalonaika 4.3 ne, Epesus 5.3 ne, Jut 1.8 kere kanben.
- God kandja embe djindo pille na une to yem woro auno dje pupen. Ba God kandja ge dje ni awi mo man? Ge man! Ni Rom 12.17-18, 21 kere kanben.

6. Nono Baibel kere kanmon. Kere kanmon kandja ge nono nomane to kiye dje pille mopon.

Buk Song 1. 1-3, Josua 1.8 (Wolsat 5a, namba 3)

6.1. Baibel kere kane pille pille mopon: Baibel kandja djindo ge kere kane imbon dje yembon, bebe napupon, pille i nomane al pakna worbon.

Ni Kolosi 3.1-3, 16-17 ne, Pilipai 4.8 kere kanben.

6.2. Baibel kere kane yembon mal:

- *Ni kamang yembenka God yene Murble dje wordaka wo kandja kaima paro ge ni ombine dje aunda dje pille kamang yemben.* Ni Baibel kere kanben mal ge pille pa mopen. Ni Jon 16.13 ne, Jon 5.37-39 kere kanben.
- *Ni Baibel tambiye ta kere kanben ge, ni nenem pille pagle embe djimben.*
 1. Na Baibel tambiye ta kere kando ge, na God namba we dje piyo? (Ni Baibel tambiye ta kere kane pille nain dal, Baibel kandja wekle wondo kandja ge ni para kere kanben).
 2. Baibel tambiye ta kere kanden ge, ni pupen, ge namba we djindo? Ni kogo ta yemben dje pille djindo mo? Mo, ni nayemben dje pille djindo? Baibel kandja namba we dje ni aundo?
 3. God ni pille kandja ta dje wori yendo mo? Ni namba we dje pren?
 4. Baibel kandja djindo ge, ni kandja ta nadjimben dje pille djindo mo? Ni namba we dje pren?

7. Nono God kandjiye amblo pla worbon (Wolsat 5a point 4)

- 7.1. Nono God kandjiye amblo pla worbon me ge embe paro. God moro mal ne, God nono pille yei mal ge nono une wopake we dje aumbon. Kolosi 3.16, Ibru 12.28
- 7.2. Nono God kandjiye amblo pla worbon panda, nono djillakene soka napanda. Nono djillakene al God kandjiye amblo pla worbon ba alla, una ye ke ye aupin dal, ge kune nayenda. Nono God kandjiye amblo pla woro, una ye wopake ye aumbon. Ni 1 Tesalonaika 5.16-18, Pilipai 1.11; Ibru 13.15-16 [1 Korin 10.31] kere kanben.
- 7.3. Nono God kandjiye amblo pla worpin dal, nono una para ye wopake ye aumbon. Matyu 12.7, Matyu 5.23-24, Rom 15.5-7
- 7.4. Nono God kandjiye amblo pla worbon poke, nono para embe yembon. Ta ge, nono God wopake kanbon. Ta nono una wopake kanbon. Ta God kandjiye djindo mal pille yembon. Alla ta God kogoye paro ge yembon. Jon 15.14, 17, Matyu 22.36-40

8. Ipon ni embe yemben.

- 8.1. Ni kiye dje molo Pilipai 4.5-7 kere kanben. Mo, ni Epesus 3.14-21 kere kanben. God ni wal ta ombine dje awi dal, ni pepa al bopen.
- 8.2. Ni God wopake kanden mal ge pepa bopen.
- 8.3.** Woka porapora yenda kune, ni kamang yemben mal amblokun yemben. Ni God kamang ye aumben, na wal naral pille kamang yeno ne? djimben. God djinda mal pille pepa bopen. Ni pepa bopen ge su embe mal paro. Mande; ana ge woge wombe boll pille kamang yemben. Tunde: ye ye noi una pille kamang yemben; Trinde: lotu yemben mal ge pille kamang yemben. Fonde: PNG pille kamang yemben. Frainde: dumo makimb ta pupen mal pille kamang yemben.

Lesson 6: GOD WAL ME TA PAI PILLE UNE NONO BEKE WORI MORMON

Kandja kerman paro ge embe paro. God nono pille pla ye, nono beke wori mormon. Yene kaima moi mal pille, une nono beke yei mormon. Nono nomane al kogo ta yembon dje yenmon ne, kumbene al wal ta pille yembon dje yenmon. Nono embe yembon dje God nono beke yei. Une nomane embe pai pille, nono una wopake kane, una djell boll wopake embe mopon dje pille beke wori mormon.

1. Baibel kandja embe djindo:

1.1. God nomane paro. God kupill makimb beke wori yei al ge kanmon, une nomane ta pai pille beki. Kamasa kaima, God kupill makimb beke wori yei. (Stat 1.1)

1.2. God wal yeno dje pille moro. Ge pille, Iwa Kerman embe dji, na una beke makimb al worill mor ba, na iworno, kog kena ge wal porapora iworno we dji... (Stat 6.7)

1.3. Ege ke wopake God pille pille moro.

“Iwa Kerman una beke makimb al wori mor ba une wopake napi. Une urup dje pi. (Stat 6.6)

2. Wal porapora paro ge God beke wori yero.

A. God kandja djika olpa wo pai, takene ne, kam kanjip ne, dumo makimb ne, kopo ne, nusolwara ne, kog kena wal porapora ge moi. God kandja dji pille wal porapora wo moi.

God kandja embe dji, au djindabe dji. Djika au dji. God kani ba au wopake djika wo pi. Alla emill pai ge i djell woro, au dji ge i djell woro embe yei. Au dji ge une armina we dji. Emill pai ge une imina we dji. Emill pai ge po pora djika kam tage kumaike wori. Ege ge une namba 1 yendo we dji. Are God kandja embe dji, gull ta pla pandabe dji. Wo nu gull ye wordaka soka mopell we dji. Nu ta pla moyaka, nu ta kal moyabe dji. Gull ge kandjiye kupill al we dji. Emill pa pora djika tage kumaike worika, ege namba 2 yendo we dji. (Stat 1:3-8)

B. God wal beke wori yei ba, God una beki ge, une makimb i iwa ta beke yei. God iwa ge yembe ta i ana beki. Une iwana beki ge kanmon, una mormon ge nono God nale al wopake mormon dje God embe kando.

GOD makimb ta i iwa beke, yene djillake mulnge pu dje iwa gume al worika, iwa ge gun moi. (Stat 2.7)

GOD yeworika iwa ge ou dall pa moika God po iwa dambe ta us dje i. I al ge gakle amblo wopake ye pagi. GOD yembe i ge, ipo ana beke pagle, ipo iwa moi al ge awi. (Stat 2.21-22) God embe dji, nono una bekbonka nono mormon mal embe moye. Pis nu al mor ge ne, ka kupill al waninj ne, kog kena ne, makimb al wal porapora molo waninj ge kantau ye moye we dji. (Stat 1.26)

God nono una beki mormon ge une nale al er wekle punmon una mormon. Une moro mal nono embe molo wal porapora makimb al molo waninj ge kantau yembon dje pille beki mormon. Ni Stat 1.27 kere kanben. Embe pille iwana soka ge bekeyei. Soka ge une moro mal embe mopell dje bekeyei. Ni Jems 3.7-9 kere kanben.

3. God nono una beki mormon ge, nono yembon mal ge ni kandja kalto moro ge kanben.

3.1. Nono nomane pai mormon ge ni Rom 12.2, Pilipai 1.9 kere kanben.

- Me ge embe paro: *Nono nomane al wal pille kane yembon kune yendo.*
- Wal bekbon ge kune yendo.
- Wal pille imbon dje, God nono nomane awi paro. Wal pille ipin dal, nono una djell beke aumbon kune yendo.
- Makimb una yene kandjine al dje waninj ge wal kerman paro. Alla nono ga kandjine al dimbon ge kune yendo.
- Nono God pille kane yembon kune yendo. Ni Rom 1.19-20 kere kanben.

3.2. Nono wal ta yembon dje pirmon ge nono wal ne mormon. Ni Pilipai 1.9-11 kere kanben

- Me ge embe mal paro: *Wal ta yembon dje pirmon ge nono boll yero.*
- Wal nono boll yero pille, God nono nomane awi ge, wal ke yembon mo, wopake yembon ge pille kane ye pagle yembon. Ni Aposel 24.16, 1 Korin 4.4-5 kere kanben.
- Wal yenmon ge nono boll yero. Nono God boll wanbon mo, una boll wanbon ge nono boll yero. Ni 1 Pita 2.15-17, [Matyu 6.33, Matyu 7.7-8, 12] kere kanben.

3.3. Nono nomane al ne, kumbene al wal pirmon mal ge Ni 1 Jon 4.18 kere kanben.

- Me ge embe mal paro: Wal pirmon ge embe mal paro. Kun pende nono wo pirmon, kune pend nono arngan yendo, kun pende nono urup dje pirmon, kun pende nono kand gormon, alla kun pende nono ellne kubsdo. Ni Pilipai 4: 4-7 kere kanben.

4. Wal yembon ge nono boll yero. Pilipai 4. 8,9

Nono nomane al ne, kumbene al wal pille wanmormon. Kona Kolosi 3.15-16, kandja 3 pela pla paro ge kanmon, ta ge Krais arngan ye aundo me ge, ye ellne tukne kantau yenda moye we djindo ge, nono kumbene embe panda dje pille dji. Ta ge, ye God nomane wopake boll molo una beke aune we djindo ge nono nomane ge God nomane wopake boll panda dje pille dji. Alla ta ge, ye God nomane wopake boll una beke aune we djindo ge, una pille ine mo naine ge, ga boll yero dje pille dji.

4.1. Nono una djell boll kanwopake yembon ge, ga wopake moye dje pille yembon. Embe yembon mo nayembon ge nono boll yero. Ni Matyu 22.37-40 kere kanben.

4.2. Nono nomane paro ge nono boll yero. Alla nono God boll pillgi djimbon ge nono boll yero.
Man dje upon ge nono boll yero eri.

Alla nono God pille man djimbon, nono boll yero. Ni Jon 12.48,49; [2 Timoti 4.3-6] kere kanben.

Nono Jisas Krais boll pillgi djimbon ge nono boll yero. Ni Rom 3:20-22 kere kanben.

4.3. Una mor ge God awo kune yendo, una kuruwo kama porapora mor ge une singare ye kune ye aundo. Galesia 3.26-29, [Aposel 10.34-35]

5. God nono beki mormon ge me embe paro.

5.1. Nono God wopake kane, una djell para wopake kanbon dje pille, God une yene wopake moro mal nono embe mopon dje pille beki.

Ni Mak 12.29-31, Aposel 4.32-33, Kolosi 1:3-4 kere kanben.

5.2. Nono makimb al kond ta bon dje pirmon ge, God nomane paro mal ge ye embe waneba dje pille moro. Ni Aposel 17.26-28, Epesus 2.10 kere kanben.

5.3. God nono wal kerman dje kando, wal kembis dje nakando. Ni 1 Pita 1.18-19, Epesus 1.7,8 kere kanben.

Nono nane kambono asa moi ge molo singare wopake nayei. God nono embe nayembon dje pille moi. Ge pille God Jisas dje wori wo nono singare ke ye wanpin al ge i yem worno dje pille goi. God nono pille Jisas dje wori woi ge kanmon, God nono wopake pille aundo. Ni 1 Pita 1.1,2 kere kanben.

5.4. God nono wal gorwulle aundo – Nono Jisas boll pillgi djipin una taiman taiman dje mormon ge God nale al nono kerman mormon. God nono wal gorwulle aundo. Wal gorwulle taiman ta aunda imbon mo, wal pende aunda imbon ge une boll yero. Wal gorwulle ge nono ipo una boll wopake ye aumbonka yake pla po una Jisas boll dongall moye. Ni Epesus 1.13 [1 Korin 12.7-11] kere kanben.

Lesson 7: GOD NONO WOPAKE KANI PILLE YENE LOYE GE I NONO AWI

Wal kerman ge embe mal paro. God yene loye yero ge nono karkar yembon dje pille awi. Yene loye ge kanmon, une iwa wopake ta mal moro dje kanmon. God wopake moro mal ge, nono embe yembon dje pille yene loye ge i nono awi. Embe yembon dje pille awi ba nono yepin man pai. Ge pille God loye kandja embe dje nono aundo, ye ale paro we djindo. Nonekne yembene al ge God loye yembon, kune nayenda.

1. **God loye er wekle punto lo.** Ni Matyu 22.36-40 kere kanben.

2. **God loye 10 pela pai ge dje wori paro** (Kisim Bek 20.1-17)

God loye 10 pela dje wori paro ge, une nono yembon mal dje wori yero. Alla nono singare nayembon mal para paro eri. God loye kandja djindo mal embe yepin dal, nono ellne tukne arngan yendaka ami dje wopake mopon.

2.1. **God loye 1 po 4 paro ge nono God wopake kanbon mal ge bolo wori paro.**

1. Nono God taimane wopake kaima kanbon. Wal ta nakanbon we djindo.
2. God kende mor ge nono kanwopake nayembon. Wopake napupon eri.
3. Nono God kandjiye al kogo yembon ge kanpol tambon. Nono ale ye djimbon dje pille yene kandjiye djimbon.
4. Ege namba 7 nono waka molo aumbon. Kandja embe paro ge, me soka paro. Ta ge, nono waka mopon ge nono boll wal kerman paro. Alla ta, waka mopon al ge, God nono kantau ye awo pa moya.

2.2. **God loye 5 po 10 paro ge nono una djell wopake kanbon dje wori paro.**

5. Nane mane kandja djine mal ge yembon.
6. Nono una tonagopon.
7. Iwana djingdjang ke nayene.
8. Kunumb nanambon.
9. Kandja kende nadjimbon.
10. Una djell wal bombon golo imbon dje nayembon.

Olpela Testamen yero al ge 10 pela lo ge paro, ba God loye pende merke moro eri.

3. **God loye pai ge me kaima ta paro.**

Jisas moi poke ge, God loye me ta pai ge una pille kune naye. Ge pille Jisas kandja me ge dje pene woro una awi. Une kandja embe mal dji.

- 3.1. Lo namba 6 paro ge embe djindo. Ni una to nagopen we djindo. Di mal ge ni una to nagopen. Ba Jisas dji mal ge, ni una ta kanke yen dal, ni una ge togon mal embe paro. Ni lo namba 6 to worden we dji. Ni Matyu 5.21-22 kere kanben.
- 3.2. Lo namba 7 paro ge embe djindo. Ye iwana mor ge djingdjang ke nayeme dji. Na ana boll embe nayendo we dje kanben ba Jisas embe dji, ni ana ta kane embe yeno dje pin dal, ni lo namba 7 to worden we dji. Ni Matyu 5.27-28 kere kanben.

3.3. God loye paro ge nono kandja embe dje aundo. Nono una djell kanwopake yembon we dji. Nonekne kanwopake yenmon mal, nono una djell kanwopake yembon we dji. [Lo 19.18] Ba Juda una kandja dje una awi ge, kandja Baibel al napai kandja ge dje awi. Ga embe dji, ni unakin wopake kanben ba kunda yem una ni ke kanben we dji. Ba Jisas man dji. Kunda yem una ye wopake kanme dji. Ga wopake moye dje pille kamang yene we dji. Ni Matyu 5.43-44 kere kanben.

4. God nono beki mormon ge, me soka pai pille beki mormon.

4.1. **Ta ge nono une moro mal embe molo, une wopake kanbon dje pille beki mormon.** Ni Stat 1.27, Matyu 22:36-38 kere kanben.

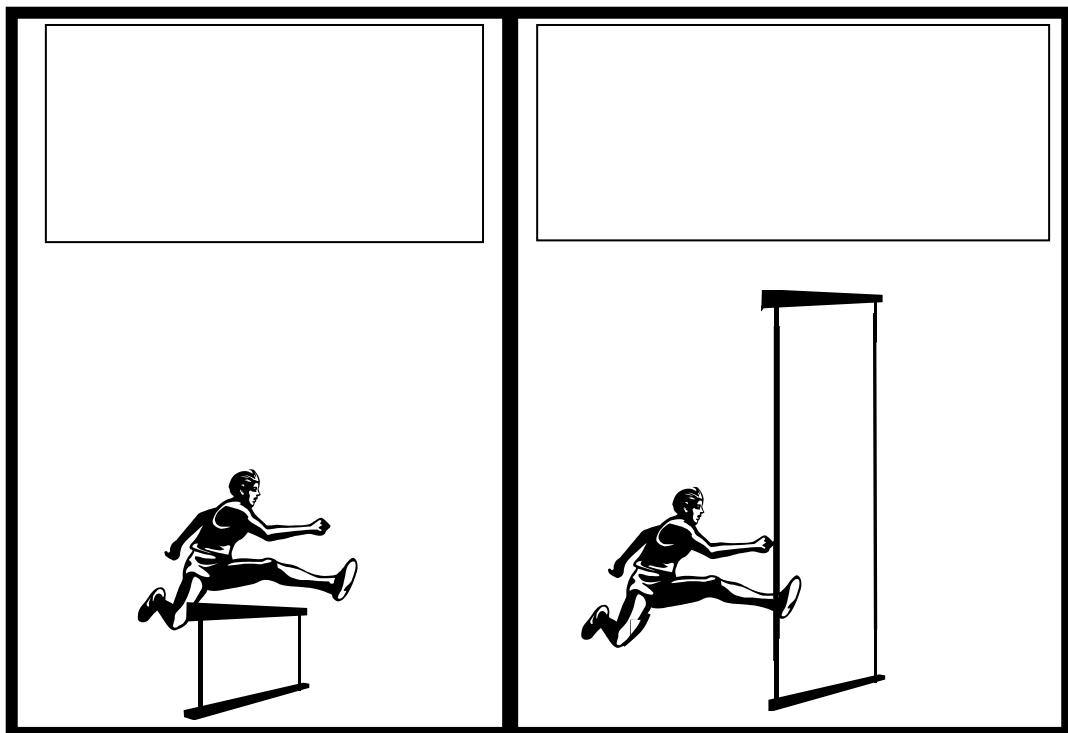
4.2. **Ta ge nono una kanwopake yembon. Ta wopake kanpin dal, God kandjiye kerman panda dje pille nono beki mormon.**

Ni 2 Korin 3.18, Matyu 22.39-40 kere kanben.

4.3. Jisas embe dji, God loye soka parmell ge, wor wekle punmellka, lo pende wonj ge are wonj.

5. Nono God loye toworbon ge kunamb paro.

God loye kandja merke dje wori yero. Alla nono kandja taimanta toworpin dal, nono ale yenmon, nono wambo paro. Nono God loye taimanta toworpin dal, nono God loye porapora toworpin mal embe paro. Ge pille, nono embe kanbon, nono God loye ye kune yembon dje yembon ge kune nayenda. Kandja su ta paro ge embe paro. Kena kunda yendo una ge, ka sen al kolo pagiye. Ka sen paro ge ain boll kapla panda ba alla taimanta pruko dji dal, kena po er una tonda. Ni Jems 2.10 kere kanben.

Nono God loye ge karkar ye wanbon dje bolo wori paro. [Luk 10.30-36]

6. Jisas embe dji, God loye ge na ye kune yeno dje woll we dji. Alla une ye kune ye keri. Ni Matyu 5.17, Jon 8.46 kere kanben.

Jisas kandja embe dji ge, une nono God loye ye kune yembon ge man panda dje pille dji. God loye paro ge me wopake paro. Nono kond wanbon mal ombine dje nono aundo. Ba alla Jisas nono i yem worda kondwe yero ge, kondwe djell ta yero. Nono God loye ye kune yembon dje yenmon ge kune nayendo.

God nono i yem worda mal embe paro.

- a. Nono Jisas boll pillgi djipin dal une nono i yem worda Epesus 2.8-9
 - b. Nono i yem wori ge wal gorwulle mal embe awi. Taitus 3.5-6
 - c. Nono kiwa mopon, singare ke ye pa namopon. Rom 6.15-18 [Rom 5.1-6]
 - d. Lo namba mal pai pille ye kune yembon? Jon 15.12,17
 - e. Nono Jisas boll pillgi djipin dal, nono God kondwe yero ge namba mal bon? Galesia 3.2-3
 - f. Kandja embe bolo wori pai. Una wambo napanda moye ge pillgi dje molo wanne. Galesia 3.11 embe djindo. Kambono God nale al kiwa wanmoye una ge, God kandjiye pillgi dje moi pille, God nale al kiwa moye we dji.
 - g. Ye kaye pai ba Krais wo ye i orko wori, ye alla kaye napane, ye kiwa moye dje i orko wori. Galesia 5.1
 - h. Nono makimb al molo Satan boll kunda yenmon ge yepin pora djindo mo? Ge man. Kunda ye pamopon paro. Galesia 5.16-18 [Rom 7.15,19, Pilipai 3.12-14]
 - i. Nono Satan boll kunda yembe yembon ge namba mal yembe yembon? Kona Lesson 14 ne, 16 paro al ge kere pupon.
7. God loye merke moro ge me taimane paro. Me ge, nono una kanwopake yembon. Rom 13.8-10 [1 Korin 13]
- 7.1. **Nono una wopake kanpin dal, nono ga wopake ye aumbon. Yembon mo nayemon ge nono boll yero.** Matyu 22.15-21
- 7.2. Kun ta nono una kanwopake yembon ba ga wopake napiye. Kandja su ge embe paro. Ni ke tondaka dokta wo ni wopa tonda. Ni wopake napupen, ba alla une yendo ge ni wopake mopen dje pille yendo. Ibru 12.5-6,11
- 7.3. Jisas embe dji, kundayem una moye ge ye kanwopake yeme dji. Ga wopake moye dje pille kamang yeme dji. Matyu 5.44,45
8. **Ye kune yembon ba God nono amblo pille dje nawi dal, yembon kune nayenda. Jon 15. 4**

*Djingjang pai una ne,
Satan*

Kandja kerman ge embe paro. Wal soka kerman paro. Ta ge nonekne pirmon, una djell napirmon. Alla ta ge, nonekne djembonne tonmon. Nonekne kandjine amblo pla wormon. God nono beki mormon ge nono une kanwopake ye awo, une djell kanwopake ye aumbon dje pille beki. Ba nono kun merke God nomane paro mal nayenmon. Nono nonekne pille djembonne tonmon al ge, nono po una ye ke ye awo, nonekne ye ke yenmon. Ami dje wopake namormon.

1. Djingdjang me pai ge namba mal pai?

1. Satan kandja kende dji pille djingdjang ge wo pai.

Aisaia 14.12-14 kandja embe bolo wori paro. O kam kandjip talang ye moren ge, ni kupill al molo yage kal to kerin! Asa ni makimb al una dulye dulye moi ge to kal worin. Ba alla ipon God ni pup to makimb al woro keri. Ni kandja embe djin, na kupill al puno we djin. Na sia king yero ge i pla kamkimb al woro ami dje moyo, God yene kam kandjip merke moro ge kaldo moye, na plato moyo we djin. Kam kupa paro ge kaldo moye na plato molo kerno. God kerman moro mal na embe moro we djin.

God tau agelo kambono beki moi. Ga porapora murble wopake moi. Asa Satan murble wopake moi ba alla are une singare ke yei. God kerman moi mal une embe moyo dje yei. Tau agelo pende moi ge Satan pi al ge are pi. Ipon Satan yene wombaye boll mor ge murble ke kambono mor.

2. Una singare ke yei ge me namba mal pai pille singare ke yei?

“Kog kena ne, doa ka mor ge God ga porapora bekeyei mor. Ba nomaga moi ge une nomane kerman paika tagemage ye er wekle pi una moi. Kune ta nomaga ge po ana moi al embe dji, iko porapora mau al moro ge ni po megiye woro nanamben we dje God embe dji ge, une kandja kaima dji kana?

Ana ge kandja embe dji, iko mau al mor iko ge, nono po nambon kune yendo. Ba God embe dji, iko taimanta mau al pakna paro ge, ni po nanamben we dji. Ni ta megin dal, mo ni ta i non dal, ni open we dji.

Djika nomaga kandja embe dji, ge man! Ni nagopen. God kando, ni ta i non dal, ni nalen ge au djinda kanben. God wal ke ne, wopake kano kune yendo mal ge ni para kano kune yember we dji.

Djika ana iko megiye moi ge kani, wopake moi. Une nano dje kani. Wal ke ne, wopake paro ge na kano kune yeno dje pille po iko megiye ge i noi. No une woge moi ge awika une para noi. (Stat 3.1-6)

God Adam ne, Ip mopill al embe dji, iko taimanta pai megiye ge ye nanambell. Iko una no wal ke wopake paro ge kano kune yene iko ge, ye po nanambell we dji. Adam ne, Ip soka po God kandja dji ge to worpill. Soka yenekne asamoll pupill, God soka wopake mopell mal kandja dji ge, soka napupill. Nono makimb una porapora mormon ge Adam ne, Ip soka nono nane mane mal mopill. Soka kandja to worpill mal embe nono wombane mormon ge para God kandiye to wormon. Rom 5.19a. Una porapora mormon ge singare ke yenmon. Nono singare ke yembon dje yenmon mo, mo nono napille yenmon ge, nono porapora singare ke yenmon. Jisas pillgi pai una mormon ge para singare ke yenmon. Nono una porapora djingdjang pai mormon pille singare ke yenmon. Rom 5.12.

2. **Nono nomane al pirmon ge po kogo yenmon.** (Wolsat 8a)

2.1. Wal orko yero ge, ye i djillakene al no gulo worinj ge, God kando djengimb ta naparo.

Ba ye wal nomane al paraka, dje orko worinj ge, God kando djengimb paro we dji. Ni Mak 7.14-23 kere kanben.

2.2. Una nomane paknato paro ge God kane kune yendo. Ni Luk 16.14-15 kere kanben

2.3. Iko moro mal megiye tondo Luk 6.43-45

- God nono kantau yendaka → megiye wopake tonda
- Nonekne pille yembon ge → megiye ke tonda

3. **Christ Parisi una moi al man dji.** Parisi una moi ge Juda una lotu kerman yei una moi. Ga Olpela Testamen kere kane kune yei. Ga embe dje kani, God loye porapora dje nono awi ge, nono karkar ye kune yenmon dje kani. Ba Parisi una kandja dji ge yenekne karkar naye. Jisas ye ale yenj we dji. Baibel wes kalto paro ge ni kere kanben. Parisi una yenekne kandja dji mal alla naye ge ni namba mal kanben? (Ye bill kerker to molo kandja djine)

3.1. Matyu 23.23-24

3.2. Matyu 23.25-26

3.3. Matyu 23.27-28

3.4. [Matyu 6.1-4]

4. **Parisi una ne, ku takis i una Jisas kandja buko dje aundo** Luk 18.9-14

(Una drama ta yene?)

4.1. Jisas kandja buko dji ge namba yei pille dji? Una ne pille dji? (wes 9)

4.2. Parisi una naral wal pille God wopake we dje awi ne? (wes 11-12)

4.3. Ku takis i una moi ge une kandja namba we dje God awi? (wes 13)

4.4. Jisas kandja buko dji ge me namba mal pai? (wes 14)

5. **Una God pille naune ge singare embe yene:** (Wolsat 8b)

5.1. **Nono singare ale yenmon ge, nomane al wondo:** Galesia 5.19-21, [Rom 1.28-32].

- Iwana djingdjang ke yenj (kena)
- Nono una kandjine mopine amblo, kollumb ke wanmon (kolege)
- Nomane ke pandaka kandja kende dje, kum pa embe yenmon (nomaga)
- Nono ellne kumbso po una togormon (kakomai)
- Nono una ke kane, wal merke i nambon dje yenmon (kog)
- Nono iwa pla mopon dje yenmon (namba 1)
- Nono wal kunumb nonmon (mend)
- Nonekne djembonne to, penang yenmon (kayambal)

5.2. Singare ke porapora yenmon ge nono nomane paknato wondo. Nono yenmon ge God nale al nono djingimb paro (Mak 7.23)

5.3. Nono nomane ke pai dal, nono po kondwe wopake nabon. Po molo wal ke merke paro ge kanpol natambon. Ni 2 Korin 4.4 kere kanben.

Nono nomane ke paro pille singare ke yenmon. Satan yewordaka nono po djingdjang yembon ge man. Une nono kamalne tonda ba nono nomane ke pai dal, nono po singare ke yembon. Satan nono kandja dje aundaka nono pille po ke yembon mo, nayembon ge nono boll yero.

Djingdjang me ge nono nomane al er orko wondo.

- Ge pille, God nono nomane gun aunda paro. Esekiel 36. 25-27
- Ba nono nomane ake to singare asa yepin ge kere po singare gun ta yembon ge nono boll yero. Ge nono boll yendaka po God kandjiye pille wane, God wopake pro mal wane (Lesson 6), yene kandja lo dje pagi ge pille po wanbon (Lesson 7), ge, nono boll yero. Ni Epesus 4.22-32, Kolosi 3.9,10

God ni kondwe wopake ta yero al ben dje pille moro. Nono singare ta yembon ge, nono God Murble boll aike yembon. Una kanwopake ye awo, wopille awo, tukne arngan yendaka, kiye dje molo, una moye al wandill golo awo, una boll ye wopake ye awo, una yenekne djine mal ye kune ye, nalene kane wane, singare yenj mal nono kanpol tambon. (Galesia 5.22-26)

6. Ni kiye dje molo kamang ye God aumben. Kandja kalto paro ge pille kamang yemben.

6.1. Kandja su paro 1: Ni kandja Baibel al paro ge kere kane kamang yemben.

Buk Song 23 kandja embe bolo wori pai:

Iwa kerman moro ge une na kantau yendo. Sipsip kantau yenj mal une na kantau ye, wal porapora ino mal ge une awi na nondo.

Dumo wopake wal wopake boro al ge une na dje wordaka moro.

Na yembena naparo ba God wopake moro pille, une na yembe dongall aundo.

Kondwe wopake yero mal une ombine dje na aundo.

Kondwe emill ye panda ba na kamalna ngudjo napiyo.

Iwa Kerman ni na boll moren pille, na kand nagoyo.

Na kunda yem una mor al ni na kwa kerman gale aunden.

Ni na ngambalna al kopong yenden. Na kap yero ge puka to yagda yendo.

Na pro, ni na wopake ye awo, kanwopake ye awo pa mopenka na golo po Iwa Kerman numbiye al molo pano.

Ni Buk Song 23 kere kane kamang embe mal yemben. “Iwa Kerman, na kando, ni na kantau yenden. Una kog sipsip kantau yenj mal ni embe ye na aunden. Ni yeworbenka ni na wopake ye aunden mal kanpol tano. Ni yeworbenka na waka moyaka arngan yenda moyo. Ni yemben dongall paro ge i na aumben. Kondwe wopake yero ge ni na ombine dje aumben. Kondwe ta yero ge emill yenda ba ni na kantau yemben ge pillgi djino. Na goyo manda yenda ba ni na kantau yemben ge pillgi djino. Ni na boll aike moren pille, na kand nagoyo. Kundayem una moye al ge na kiwa molo kwa kerman nano. Ni na kanwopake ye aunden. Na pillgi dindo, ni na kantau ye pa mopenka na goyo.

6.2. Kandja su paro 2: Ni Epesus 3.16-18 kere kanben. Ni kere kane kamang embe mal yemben. God ni wal merkeke paro ge, ni i pagle, Murlen ge dje worbenka na nomana pakna dongall panda moyo. 17 Na pillgi pandaka na kumbena paknato ge Krais wo na boll moya dje na kamang yendo. Iko djimbe dongall paro mal embe na una boll kanwopake kanno me ge, kerman panda dje na kamang yendo. 18-19 Krais na kanwopake kando me ge kermanke paro, pille ino naparo. Pa er koi koma po, er kona kwa wondo mal embe na pille kane yeno dje pille kamang yendo. God yene elle tukiye al wal wopake puka tondo mal embe, na para ellna tukna al puka tonda dje pille kamang yendo.

6.3. Baibel wes kalto paro ge ni para kere kane kamang yemben. (Man panda, ni Baibel wes ta pren mal kere kane kamang yemben)

1. Rom 8.28-29
2. Rom 8.35-39
3. Jon 6.37-40
4. Pilipai 2.5-11
5. Pilipai 4.4-7
6. Pilipai 139.23-24
7. Buk Song 51

Lesson 9: NONO DJINGDJANG YEPIN DAL, MEGIYE NAMBA MAL TONDA?

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Nono kondwe ke yero al bon dje yenmon ge God kondwe wopake nono ombine dje aundo kondwe ge, nono ye ke ye aunmon. Nono ke ye aunmon al ge wo ke punmon. Nono kondwe ke wanmon ge ke kaima punmon. Ba God nono kondwe wopake ta to wori yero.

1. Nono mormon ge kondwe soka yero. Ta ge kondwe kerman ke yero. Ta ge kodwe kembis yero.

(Wolsat 9a)

Ni Matyu 7.13-14 kere kanben

1. Nono er God moro al bon ge, kondwe taimane yero.

- a) God nono beki ge, une me ta pai nono yembon dje pille beki. Ni lesson 6 kere kanben. Nono kondwe kembis yero al bon ge, nono er God moro al bon. Une nono me ta pai mal ye kune yembonka, God kandjiye kerman panda mopon.
- b) God nono wopake kani pille, une loye i nono awi. Ni Lesson 7 kanben. God loye paro ge nono ye wopake ye aundo. Nono ye wanmopon mal dje awo, kondwe kembis bon mal dje awo embe yendo.

1.2. Kondwe kerman yero al bon ge, nono po ke bon paro.

- a) God kerman moro ge, nono kanpol natonmon. Rom 1.20-22

Nono kondwe kerman bon ge, nono ke kaima po kerbon paro.

- b) Nono nomane emill ye paro ge po singare ke yenmon.

Ni Rom 1.28-29 kanben.

- c) Wal emill ye paro ge ne, singare ke paro ge nono wopake kanmon Jon 3.19

- d) Nono wal ke yembon dje pirmon wal ge yewordaka nono wo ke bon paro.

Ni Pilipai 3.18-19; [Jon 3.19-20, Jems 1.13-15] kere kanben

2. Djingdjang yembon ge megiye ke tonda (Wolsat 9b)

Kona lesson 8 pai al ge nono kanpin, nono singare ke yenmon ge, nonekne nomane paknato pa er orko wondo.

2.1. Nono nomane al wal ke yembon dje pirmon ge, singare embe mal yenmon.

- Nono djingdjang ke yenmon,
- Singare ke yembon dje pille po kaima yenmon,
- God kende pille lotu ye aunmon,
- Kundjamaga yenmon (murble ke wo nono pak to aune dje pille yenmon),
- Una ke kane po tonmon,
- Ellne kumbso aunmon,
- Na iwa pla moro dje pirmon,
- Nono una wal ngudjo i nambon dje pille yenmon,
- Nono iwana merke molo djingdjang keke yenmon.

2.2. Ni Galesia 5.19-21 kere kanben. God nono pille wopake napro. Nono kondwe ke al wanbon dje yenmon ge pille God nono wopake napro.

Na Iwa Kerman wopake kando pille, na une gollang dje auno.

Gollang me ge yene unakye Israel una mor ge paro. Ga une wain mau mal embe mor.

Na wopake kando iwa ge, une wain mau ta yei. Makimb mekbe wopake ta yei al ge yei.

Ku moi ge, une po wallko i seke woro, wain umbiye wopake moi ge iwo yai.

Una kunumb no djine dje pille une numb take pla pai. Una wain megiye kamblo derpall yene al ge une dumo to wori yei.

Ye pora dje, une wain megiye tonda dje pille tau moi.

Embe yei ba wain megiye wopake natoi, megiye ke toi.

Embe yei pille Iwa Kerman embe dji, ye dumo Jerusalem ne, dumo Juda una mor ge ye na moro mal ne, na wain mau yero ge su ye kanme! Na wal porapora ye kune ye kerill ba namba yei pille wain megiye ke eri tondo ne? dji. Wain megiye wopake moyaka uro nano dje pille woll, man paro we dji. (Aisaia 5.1-4)

Wain mau ge kandja buko ta dji. Ge God unakiye mor ge pille dji. Juda una moi ge God wopake kani una moi. Une Israel una singare wopake ta yene dje pille moi. Ba embe ta nayei. Ga una togolo, imb awi. Ba una kimb ye moi ge God pille pa moi. (Aisaia 5.7)

Una Israel una moi ge, ga God pille nawi. Ipon, nono pillgi djipin una mormon ge, nono una dje aumbon paro. God nono i yem woro, nono nomane emill ye paro ge iworno dje pille moro.

3. Une yewordaka nono wambo napanda kiwa mopon dje pille moro.

3.1. Nono porapora djingdjang paro, God tonda mal mormon. God nono djingdjang porapora paro ge tonda. Nono djingdjang i worbon ge kondwe soka yero. Ta ge God top tonda. Alla ta ge nonekne top tambon. Nonekne top tambon ba kondwe nayero. Yembon kune nayenda. Kondwe ke mal bon paro. Ni Rom 3.9-11 kere kanben.

3.2. God kondwe ta to wori yero. Une nomane embe paro. Una Jisas Krais boll pillgi dji dal, na yewornaka ga wambo napanda, kiwa moye we djindo. Ni Rom 3.21-26 kere kanben.

3.3. Embe yembon ge nono boll yero. Ni Jon 3.16-18 kere kanben.

3.4. Jisas djingdjang ta nayei. Ba God nono djingdjang yepin mal pille, Jisas togoi. Toi al ge, nono God nale al wambo napanda kiwa mopon. Ni 2 Korin 5.21 kere kanben.

3.5. Nono djingdjang pai ba Jisas nonekne dumone ge i. I al ge God nono natoi, God ge Jisas toi. Ni 1 Pita 2.24 kere kanben.

3.6. God tonda mal mopin ba God nono wor gun bon dje pille Jisas Krais ge toi. Ni Galesia 3.13 kere kanben.

3.7. Kune ta una wo ke pine al ge, una pende dumene i pagle wopake moye. Ni Rom 11.12 kere kanben.

3.8. Ni djimbenka God Murble yewordaka ni iwa mo ana ge gun mopen.

Ni Galesia 6.8 ne, Epesus 4.21-24 ne, Epesus 5.15-17 ne, [1 Pita 2.15-16] kere kanben.

3.9. Nono wal porapora imbon wal paro ge, Krais nono awi pora dji. Wal ta imbon ge kogo ta naparo.

Ni Kolosi 2.10-15, Rom 6.19-23, [2 Pita 1.3-8] kere kanben.

Lesson 10: SATAN KOGO YENDO MAL

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Satan yendo mal kane kune yembon. Lesson 10 al mormon ge nono kanbon, Satan ge una ne mal moro? Une me paro ge namba mal paro? Satan pro ge, nono po singare ke namba mal yembon dje pro? Une yeno dje pro ge une namba mal yenda? Satan nono kamalne tondaka, nono nomane ke ge ngudjo ipo wordaka nono wo ke bon paro.

1. Satan namba mal ye molo woi? (Wolsat 10a)

1.1. **God Satan bekeyei.** Satan pla moi ba une God kandjiye to wori pille yage kal toi.

Kona Esekiel 28.14-16 kandja ge bolo wori paro. Na yeworillka ni tau agelo kerman mon. Na kamkimb wopake ta mal yei al ge ni mon. Na kandjina kerman pai ge ne, na poll dje au kerman dji moll ge ni kanin. Na ni bekill mon poke ge ni wopake mon. Ba ege merke erwo napi, na kandjina dje awill ge ni to worin. Ni dumo porapora po una ye ke ye awo, singare ke yen. Embe yen ge pille, na kamkimb wopake pai al mon ge na ni to worill. Kupill al mon ge ni tau agelo kerman mon ba na dje orko worillka ni ngadjill golo er kal won.

Ni Repelesin 12.7-9 kere kanben

Satan yene nomane pandaka, iwa kerman moyo dje pille God beki moi. Ba God Satan wal wopake awi ge Satan i singare ke yei. God Satan beki moi ba, Satan God kundayem una moi. God Adam ne, Ip beki mopill poke ge soka djingdjang ta napai. Ba Satan wo God kandjiye kende kaima dje soka awi. Soka kandja kaima dji dje kane God kandja dji ge to worpill. To worpill al ge, Satan makimb al moika yembe kerman pai.

1.2. **Makimb una mor ge Satan ga godne moro.** Me ge embe paro. Wal porapora God boll kunda yenda wal ge, Satan wal ne moro. Ni 2 Korin 4.4 kere kanben

[Makimb una mor ge Satan kantau yendo Jon 12.31, Jon 16.7-11.]

1.3. **Wal moro ge ne, una mormon ge Satan ye ke ye auno dje yendo.**

- Nono kanpol tambon 1 Pita 5.8 kere kanben.
- Satan kogo merke yendo. Kogo ta paro ge une nono kand gopon dje pille yendo. 2 Timoti 1.7, [Rom 8.14-15]

2. Satan nono ye ke ye auno dje yendo ge une kende kolo wal wopake yendo. (Wolsat 10b)

2.1. **Satan kandja kende djindo ge une kandjiye wo.**

Ni Jon 8.44 kere kanben

- Una pis tambon dje pille po golo wallko i uk al worinj. Uk ge mul ta paro. Golo moro ge pis kane wo nonj. Nonj al ge to par.
- Dumo kandjiye ta India we dji ge una wal monki to nonj. Ga kokonat tambiye al kembis ta tundo pakna pinj. Ka sen iwo kokonat al kaye to pagir, kaye ulle yemto paro ge i iko al kaye togi dje pagir. Are ga po ku kembis pende iwo kokonat al pakna worinj. Monki wo kane, kamale ngudjo pille ku kembis kokonat pakna mor ge une yene agle i pakna woro ku ino dje yenda. I orko worno dje yenda ge man pandaka, agle buko djindo. Ku kembis mor ge une amblo gi dje moro, nakerdo. Une kaye tondaka una wo to nane.

- Kena simbill kerman pende mor ge dumo bi yenda al mor. Una kena simbill tambon dje pille po djeperill i ais dongall paro al ge, bolo gi dje pagir. Djeperill noi al ge kan pla wori paro. Wal meyam ta iwo djeperill noi al ge kopong ye pagir. Kena simbill ge mirang pille nano dje manda wonda. Wo pen toi dal, albene no kelip tonda yene meyamye no pa molo goya.

2.2. Satan yene gume nale kende i kaima wordaka una kanne, tau agelo poll dje au kerman djindo mal ge una embe dje kanne. Ni 2 Korin 11.14 kere kanben

- Nonekne djingdjang paro ge pis uk mal embe paro. Ta kasen monki amblo gi djindo mal embe paro. Ta kena simbill yene meyamye no goro mal embe paro. Piksa paro ge nononekne djingjang ye po gormon mal ge su ye wori paro.
Ni Galesia 5.19-21, [Rom 6.23] kere kanben.
- **God wal wopake ye wori paro ge, Satan wo i djell wordaka nono wal taimane paro dje kanbon ba wal me ge djell djell paro.** Embe paro ge Satan wal ye worda yenda ge nono wo i God yewori yendo dje kane po kogo yembon ba kogo wo ke punda. Nonekene ami dje wopake namoponka, una djell para wopake namoye eri.

<i>Kandja su paro</i>	<i>God wal wopake ye wori pai.</i>	<i>Nonekene djingdjang paro pille God wal wopake awi moro ge wo ke pundo.</i>
Iko megiye gaden Iden moi al ge wopake moi.	God dji Adam Ip soka iko megiye porapora moi ge nambell ba iko taimanta pai ge nanambell mal pai.	Satan wo Adam ne Ip mopill al kandja kende dji, ye iko megiye ta nopill dal, ye nomane wopake pandaka wal kane kune yembell we dji. Djika Soka kaima dje pille iko megiye ge i nopill. Ba nopill al ge makimb una porapora mormon ge djingdjang ge paraka nono God boll djelldjell mormon.
No no iwan a bolo inmon ge kondwe wopake yero	Iwana bolo i pagle alla singare paro mal yenmon ge ke naparo, wopake paro	Nono iwa, ana, war, ambo singare embe yenmon ba nono bolo nainmon ge ale yenmon. God loye to wormon

Ku moni	Ku moni pai pille nono kwamokna ino, konkunom i woro embe yenmon	<ul style="list-style-type: none"> • Nono ku imbon dje pille pla yenmon. • Una wal moro ge nono ngundjo i nambon dje yenmon. • Nono ku ipo namba man ga aumbonka ga nono kotne ge eske piye.
Mobail - fon	Nono unakne dumo djell djell mor al mobail djimbon ge kondwe wopake yero	Nono piksa ke kane, iwana boll kandja dje pren yenmon. Bolo ipin mal ge to pruko dje djell djell wormon. Nono raskol ye fon al kandja dje yemyem woro una tonmon. Nono fon al kundja manga yenmon. Musik ke pirmon ge, nono wal keke yenmon.

3. **Djingdjang paro ge nono ye ke ye aundo. Nono nomane al wal i nambon dje pille pla
yenmon wal ge, Satan i nono Jisas boll pillgi dje djimbon dje pille yembe yendo.**

(Wolsat 10c) al paro ge Satan yendo mal ge su ye wori paro kanbon

3.1 Nono wal i nambon dje pille pla yenmon ge ale yenmon. Kwamokna ge wal wopake.

Iwana bolo i singare paro mal yenj ge wopake. Ba alla nono kwa pul no, iwana djingdjang ke
yembon dje yenmon ge, God dji mal nayenmon. Nono ale yenmon. Ale yenmon ge nono ami
dje wopake namormon, una djell ye ke ye aunmon eri.

Ni 1 Pita 2.11 [1 Jon 2.16] kere kanben.

2. **Nono wal noip dje, bombon golo yenmon ge ale yenmon.** Ni 1 Timoti 6.9-10 kere kanben.

3. Nono iwa pla molo kogo kerman yembon dje yenmon ge ale yenmon

Ipon una yeneckne kandjine amblo pla wori dal, are ngadjill goye. Ba alla una yeneckne molo
kal wori dal, nomane wopake panda moye. (Gutpela Sindaun 11.2)

Ni 1 Jon 2.15-16, [Jems 4.6] kere kanben.

*Nono kandjine amblo pla wormon ge, me embe paro. Nono kandjine pla naparo, ba alla pla
panda dje pille yenmon.*

Nono molo kal woro mormon ge me embe paro. Nono mormon mal ge kane kune yemopon.

4. **Nono kand gormon** – Satan nono kamalne tondaka wal ke nono boll wo djinda dje pille
kand gopon. Ni Matyu 10.28, Luk 12.4-5 kere kanben.

5. **Nono unakne boll nomane djell djell paraka mormon.** *Satan nono ami dje mormon ge ye
ke ye auno dje yendo.* Ni Jems 3.7-10 kere kanben.

6. **Nono pillgi pai una nomane djell djell pai mormon** - *Satan wo nono pillgi pai una mormon
ge ye ke ye auno dje yendo.*

- Nono pillgi pai una dumo taimanta yenda al mopon ge nono nomane djelldjell pa djinda. Ni Jems 3.14-18 kere kanben.
- Nono pillgi pai una dumo djelldjell yenda al mopon ge nonga dje djimbon. Ni Jems 4.1-3, 1 Korin 3.4-5,16-17, [Kolosi 3.12-15, Rom 14.3-4,10-13; Galesia 1.6-9] kere kanben.
- *Nono una boll nomane djelldjell pandaka wor taimane bon ge Satan ke kanda. Una nono ye ke ye awi dal, nono kere aumbon ge Satan para ke piya.*

Satan nono kamalne ta toi dal, nono pille po yepin dal, nono boll yero. Alla une djinda mal nono po embe nayepin dal, ge nono boll yero eri. Singare wopake yembon ge, God Murble nono pak tondaka, po God kandja djinda mal yembon. Satan djinda ge man djimbon.

Satan yembe paro ge namba mal paro? Nono Krais boll mormon ge Satan nono togoya kondwe nayero. Nono Krais moro al seke mormon. Nono gopon poke ge God taimane kantau yendo. Jon 10.28-29, Buk Song 16.5 Buk Song 31.15-16, Aisaia 41.10, 1 Jon 3.8, Buk Song 139.16, Ibru 13.6.

4. God nono kondwe wopake to wori yero.

- 4.1. God taimane moro ge kand gopon, Satan man. Luk 12.4-7, 2 Timoti 2.25-26
- 4.2. Na yewornaka ye kond pine al ge wopake yenda, ke nayenda. Ye wopake molo kui ye moye. (Jeremaia 29.11)
- 4.3. Satan God boll kunda yendo ge una ne mal yembe yenda? God ge yembe yenda. Alla Jisas nono pille goi ge, nono para yembe yembon. Ni Rom 8.35-39 kanben.

Jisas nono i yem wordo

***Lesson 11: JISAS NONO I YEM DJINDO AL GE KANMON, GOD NONO
WOPAKE PILLE AUNDO***

Kandja kerman paro ge embe mal paro: God nono une boll mopon dje pille pla yendo. Ba nono djingdjang paro pille nono God boll kunda yenmon. Ba nono kunda alla nayembon dje pille God nono wandill golo auno dje yendo. Nono ale yenmon ge une kere auno dje yendo. Une Jisas dje wori wo nono i yem djindo ge kanmon, une nono wopake pille aundo. Une nono wopake pille aundo pille, une nono singare ke yenmon ge kere auno dje yendo. God tonda mal mopin ba nono ale paro ge une kere auno dje yendo.

1. Asa God nono wopake pille awi ge nono man djipin, naimbon we djipin. (Wolsat 11a)

Nonekne nomane ke kaima paro ge kane kune yepin dal, God nono wopake pille awo wal gorwulle aundo ge imbon kune yendo.

1. Nonekne nomane ke ta naparo we dje pupin dal, ge ale ye pirmon.
2. Nonekne nomane ke paro ge was ye worbon kune nayenda. Nonekne amblo wopake yembon kune nayenda.

Nonekne nomane ke paro ge er wekle po kerdo. Una ne mal pille kane yenda? (Jeremaia 17.9)

3. Ba God nono nomane gun aunda kune yendo.

Kona Esekiel 36.26 kandja embe dje bolo wori paro. Na ye nomane gun awo, murble gun awo embe yeno. Ye nomane ku mal paro ge na i worno, na ye nomane gun aunaka, na kandja djindo ge ye pille ine we dji.

2. God nono wopake uro kaima kando. Une nono yenano dje pro (Matyu 27.26-30, 35-44, Jon 10.17-18, [Rom 5.6-8] (Wolsat 11b)

2.1. Ba God wopake djell ta mal moro pille, une nono djingdjang ge tonda mal paro. Ibru 9.22, Aisaia 53.4-5, 2 Korin 5.21, Galesia 3.13

2.2. Nono God boll wopake mopon mormon, ba nonekene djingdjang paro pille mopon kune nayenda.

Nono God yenambon panda nonekene nomane kuruwo kaima panda. God taimane nono nomane i gun worda kune yendo. Nono pillgi djimbon kune ge, God nono djingdjang i worda. Nono wambo pai ge pille Jisas nono top to i yem wori dje pillgi djimbon paro. Ni Jon 4.39-42, Jon 6.35-40, Jon 10.14-18 kere kanben.

2.3. Kandja alla djimbon, God nono wopake uro kaima kando. Kando mal ge Baibel wes kalto paro ge djinda pupen.

Ni Jon 19.1-12, 16-20, Luk 23.39-46, 53-54, Luk 24.1-7 kere kanben.

2.4. God nono wopake kaima kando pille nono embe dje kanbon. Nono Jisas boll molo pambon kune yendo dje kanbon. Ni Jon 20.29-31 kere kanben.

3. Nono nomane ke paro ge God kere auno dje pro. (Wolsat 11c)

Nono singare ke yepin ge gopon mal pai ba Jisas wo nono dumene i pagle goi. Une nono pille goi al ge kanmon, une nono ale paro ge kere auno dje pille pla yei.

3.1. Kondwe ke bon dje yepin ba Jisas wo nono dumene ge i pagle goi.

Ni 2 Korin 5.21, Galesia 3.13 kere kanben.

3.2. Iwa nono wopake kando iwa ge, nono kaye pa singare ke ye wanpin ge, yene meyamiye al nono i orko wori mormon. (Repelesin 1.5-6)

3.3. Nono singare ke yepin ge God nono kere aundo ge me embe paro.

- Nono God nale al wambo pai ge une i wori, kiwa mormon.
- God nono natonda, nono kogo ta yembon naparo, nono dinau naparo.
- Nono una to yem woro aumbon kune nayendo, God to yem woro aunda ge une boll yero, nono boll nayero.

3.4. God nono djingdjang kere aunda ge, une alla kaima napiya. Torowa tonda.

Ni Ibru 8.12, Maika 7.18-19 kere kanben.

3.5. **Nono singare ke yepin ge God nono kere auno dje pro. Nono er wamo al po djimbon dje pille moro.**

Ni 2 Pita 3.9, [1 Timoti 2.3-6, Jon 3.16-18] kere kanben.

4. God nono wopake pille aundo ge, nono molo kal woro mopon dje yenmon.

God embe yendo pille nono singare ke yenmon ge nono kere God moro al bon dje yenmon.

4.1. Nono singare ke yepin ge God nono kere aunda mal pai dje kanpin ba ge man. Une nomane pai mal pille nono singare ke yepin ge kere awi. Une nono i yem worda mal pai ba ge man, une nomane pai mal pille nono i yem wori. Une nono wopake pille awo, wandill golo awi pille, nono ale pai ge une kere awi.

- **God nono wopake pille awi ge me embe paro. God tonda mal mopin ba une embe napi, nono wopake kani.**
- **God nono wopake pille i yem wori. Nono pillgi djipin pille nono i yem wori. God nono wopake pille awo i yem wordo ge wal gorwulle mal embe aundo.** Ni Epesus 2.8-9 kere kanben.

4.2. **God nono wopake pille awi pille nonekne singare ke yepin ge kere, une moro al po mopon.**

Ni Rom 2.4, Epesus 3.16-19 kere kanben.

4.3. **Nono God yene wombaye mormon ge, une nakerdo.**

Nonekne nomane aulaul pai mal yepin ba une nono nakerdo. Nono une nakerpin dal, nono ulle al po nayagbon. Ni Pilipai 1.6 kere kanben.

5. Ye Buk Osea kere kanne.

Ye yenekne molo bill kerker dje to kanne. Propet Osea game boll yepill mal ye kere kanne. God Israel una wandill golo awi mal kere kanne. God Israel una moi al embe dji, na ye kerno ba kune nayendo, ye na unakna kaima mor.

Ni Buk Osea 1.1-10 kere kanben,

1. King Usia ne, king Jotam, ne king Aas ne, king Esekia taimantaiman dje dumo Juda yei al king moi poke ge ne, iwa Jeroboam Jeosas wariye moi ge une king dumo Israel king moi poke ge, Iwa Kerman kandja dje Osea iwa Beri wariye moi al ge awi.

2. Iwa Kerman dumo Israel una moi al kandja merke dje awi. Une kandja kindja djino dje yei poke ge, une iwa Osea moi al embe dji. Ni kondwe ana ta bolo imbell. Embe yen dal, yene wombane moye ge kondwe womba porapora moye. Kandja buko ta paro ge embe paro. Israel una Iwa Kerman kere god kende pille lotu ye awi mal embe, ana ge po iwa boll molo djingdjang ke ye wanmoya we dji.

3. Embe dji pille Osea po ana Gomer ge i. I wanmopillka Gomer ge wariye ta kui. 4. Iwa Kerman embe dji. Ni womba kandjiye ge Jesril we djimben. Me ge embe paro. Asa, dumo Jesril yei al, Israel nane king iwa Jeu po king iwa soka djell ta togoi. Togoi pille, Israel king ipon moro ge na to yem woro auno we dji. King Jeu wombaye ta king mopon dje yene ge na man djino we dji. 5 Pir mo? Dumo Jesril yenda al ge, na dumo Israel ami kambono yembene paro ge to kal woro kerno we dji.

6 Djika are, ana Gomer alla womba moglo molo amboriye ta kui. Kuika Iwa Kerman Osea moi al embe dji, ni womba kandjiye ge kanwopake nakani we djimben. Me ge embe paro. Na Israel una alla kanwopake nakanno, ga singare ke yei ge na kere nauno. 7 Ba alla Juda una mor ge na kanwopake kanno. Na God, na ga Iwane Kerman moro. Na ga amblo pille dje awo, kundayem una wo natane. Na djebainat i, ei ge amblo i to yem woro nauno. Ami una kog os ap to mor ge na dje wornaka ga po to yem woro aune ba, ge man, na nomana djell ta paro we dji.

8 Are, womba kandjiye kanwopake nakani moi womba ge une am no molo keri poke ge, Gomer womba alla moglo molo wariye ta kui. 9 Kuika Iwa Kerman Osea moi al embe dji, ni womba kandjiye ge, na unakna namor we djimben. Me ge embe paro. Israel una mor ge, na unakna namor, na ga Godne alla namoyo we dji.

Israel una alla wopake moye

10 Are Israel una merkeke moye. Ku okup nambis merke moro mal embe moye. Ga nambane ge una kere kanne kune nayene. Ipon God Israel una moi al kandja embe dji, ye na unakna namor we dji. Ba alla are ege ta yendaka, une ga moye al kandja embe djinda, na God, na molo paro iwa moro.

Ye na wombana mor we djinda. 11 Kune ge Juda una ne, Israel una wo taimane moye. Ga moye al iwa taimanta djineke ga kaye pai al ge une wo i orko wordaka, God wo ga i yenekne makimbne al

alla yayaka moye we dji.

Buk Osea 11:1-12. God nono pille kimb ye embe djindo, na ye nakerno we djindo.

Israel una God mop awi ba une kanwopake ye pamoi

1 Israel mor ge na wombana kembis mal embe mor. Na ga kanwopake kane, dumo Isip ge i orko worill. 2 I worill ba una yau to molmaka ga na kere er ellke po god kende kandjiye Bal we dji moi al opa iwo awo, god kende moi ge paura wopake gale awi. 3 Womba Israel una kerman molo

kond makimb al kambi ge na yell. Na ga aglene amblo kond ombine dje awill. Nanam kantau wopake yell ba ga na kanpol natoi. 4 Na ga wopake kane, wandill golo awo, iko ta ga pendangne al pai ge na iworill. Nanam magi dje molo kwa awill noi. 5 Noi ba er yem na moll al wombom dje nayei pille, ga er yem dumo Isip pinebe dji. Dumo Asiria una wo ga kantau yene. 6 Kundayem una wo siti gull djillake kerman pai ge to kamblo kal woro, wo na unakna togolo kerne. Ga yenekne nomane ke pai pille una wo togolo kerne. 7 Na unakna na kerbon dje yenj ge yembe yenj. Ni God pla kaima moren we djinj ba djillakene pall djinj, ga nomane paro ge na nawinj.

8 Nawinj ba na ye Israel una mor ge, kerno kune nayendo, na kere seke puno kune nayendo. Dumo Atma ne, dumo Seboim una to golo kerill mal ge, na ye tano kune nayendo. Na ye wandill golo aundo, ye na mindalna pakna mor. 9 Na wopake ta mal moro. Na makimb una namoro. Na God, na ye boll moro iwa. Na ellna kumbsi ba na ye natano. Na Israel una to amblo kal naworno.

10 Ege are ta yendaka, na kena laion mal embe kandja kerman djinaka, na unakna mor ge pille kakene aglene tondaka, olpa kal punda al kere na wondo al are wone. 11 Ga ka inawa merke mor mal embe molo dumo Isip kere er wone. Ga ka pulma mal embe kand golo, dumo Asiria kere er wone. Woneke na dje i numb al woro kerno we dje Iwa Kerman embe dji.

1. Ni Rom 1.29 kere po Rom 2.4 al kere kanben. Buk Rom dji mal ge nono singare embe nayembon. Singare ge God man dji.
2. **Jisas nono kanwopake kaima kani pille, God Jisas ni iko pera al open we dji ge Jisas pora na yeno we dji.** Ni Jon 10.17-18 kere kanben.
3. **Nono iko pera al gopin mal pai ba Jisas nono dumene i pagle iko pera al goi.**
Ni Matyu 27.26-30, 35-44 kere kanben.
4. **God nono top to i yem wori. Top toi ge Jisas meyamye al ge toi.**
Ni Ibru 13.12-15 kere kanben. Nono tupa mur ta pai al mopin ba God nono i pla wori. Buk Song 103.1-5
5. **God moro mal embe moro.** Ni Luk 15.1-7 kere kanben.
6. **Ipon ni pille yemben mal.**
Ni ege ta God boll molo pamben. Une ni pille yei mal ge, ni pille mopen. Une embe yei ge pille ni namba mal yeno dje pren?

Lesson 12: GOD NONO I YEM WORDO GE ME NAMBA MAL PARO?

Kandja kerman paro ge embe mal paro. God nono i yem wordo ge wal gorwulle kiwa awi mal embe paro. Wal gorwulle imbon ge namba mal imbon? God kandja djinda mal pillgi djipin dal, nono imbon. God nono wal gorwulle auno we dji ge une Jisas nono aunda dje pille dji. Lesson 12 paro al ge nono kandja embe mal kanbon.

Nono nomane ake tambon ge namba mal tambon?

Nono naral wal pille, pillgi djimbon?

God nono i yem wordo ge nono djekill mopin pille une nono i yem wordo?

God nono i yem wordo ge wal soka paro. (Wolsat 12)

Ni Mak 1:14-15, Aposel 20.20-21 kere kanben

1. Ta ge nono nomane ake to nonekne kondwe yero ge kere, God kondwe yero al bon.

Ni 2 Korin 7.10 kere kanben.

- Una pende embe pir. Na God loye ye kune yeno ge God na iyem worda we dje pir. Ba ga pir ge ale ye pir. Ni Rom 10.1-4, Galesia 3.10-11 kere kanben.
- Juda una pende embe dje pi. No Juda una mormon pille God nono iyem worda we dje pi. Ba ga pi ge ale ye pi. Ni Rom 9.6-8 kere kanben.
- Kandja soka embe parmell ge, God nono i yem naworda mal embe paro. Nono nomane ake tambon ge me embe paro. Nono ale yenmon al ge kere, God kondwe yero al ge bon.
- Nono iwa ana nomane gun panda mopon. 2 Korin 5.17
- God ye kuya moye. Ye asa moi mal namoye. Epesus 4.20-24
- Jon nu pagle awi iwa embe dji. Ye nomane ake kaima toi dal, ye singare wopake yene, kende nayene we dji. Ni Matyu 3.1-2 ne, Matyu 3. 7-8 kere kanben. Ni Matyu 7.13-14, Jon 14.6 kere kanben.

2. Alla ta ge Krais goi al ge God nale al no wambo napanda mopon dje pille goi. Nono pillgi djimbon.

- Nono singare wopake yepin dal God nono iyem naworda man. Krais nono pille yei mal embe nono pillgi djipin dal, God nono iyem worda mopon. Krais yenda. Nono yembon kune nayenda. Ni Epesus 2.8-9, 2 Korin 5.15, Rom 6.22-23 kere kanben.
- Ni Jisas djimbenka une King molo ni kantau yenda. Ni kandja djinden mal, na karkar yeno we djimben.
- Nono singare yembon al ge God nono iyem naworda. Ba alla nono singare wopake yembon dje pille Jisas nono iyem wori.
 1. Singare wopake yembon kondwe ge, God nono amblo kun ye keri. Epesus 2.8-10
 2. Une Wariye moro mal nono embe mopon dje pille nono dje i. Rom 8.28-29

3. Nono Jisas boll pillgi djipin poke ge, God nono wal naral wal yei? **Nonekne djingdjang pai ge God kere awo, nono nomane gun awi mormon.**

- Nono singare ke yepin ge, Krais Jisas yene meyamye al nono was ye woro keri, mormon. Repelesin 1.5 [Ibru 1. 3]
- God nono iyem wori poke ge, nono alla God tonda mal namormon, kiwa mormon! Rom 8.1
- Nono God kui una mormon. Asa mopin mal embe namormon. Epesus 4.22-24 [Taitus 3.5, Jon 3.3]

4. Nono God wombaye namopin. Ba alla Jisas wo nono pille goi al ge, pillgi djipin pille, **God nono dje i pakna wori, yene wombaye mormon.**

- Ipon nono God wombaye dje i pakna wori mormon. Galesia 4.4-6 [Epesus 1. 5]
- Krais wal paro ge nono wal paro eri. Galesia 4.7, Rom 8.17
- Krais iko al togoi poke ge nono para togoi. Nono iwana gun molo wanmopon dje pille nono para togoi. Galesia 2.20

5. Nono Jisas boll pillgi djipin poke ge, **God Murble nono boll woi.**

Ni Epesus 1.13-14, Jon 14.16-18,23 [Galesia 3.14] kere kanben.

- Nono Jisas kandja djindo mal pille karkar yenmon ge, God Murble nono boll moro pille yenmon. Galesia 5.16

6. **Jisas nono iyem wori ge nono singare wopake ta yepin pille une nono iyem nawori, man.**

6.1. Nono singare ke yewanpin pille nono nomane ge goi mal embe mopin. Ni Rom 3.10-12, Rom 5.6-8, Jon 3.3-8 kere kanben.

6.2. Nono singare wopake ta yepin pille God nono iyem naworda, man. Ni Taitus 3.3-7; [Epesus 2.8-9] kere kanben.

7. **Nono God loye paro mal ye, singare wopake yembon ba alla God nono iyem naworda ge, God namba ye pagle nono iyem worda?**

Nonekne yembene panda al ge nono wopake molo God loye ye kune yembon ge kune nayenda. God loye bolo wori paro ge nono ombine dje aundaka God wopake ta mal moro ge kanbon dje pille bolo wori paro. God loye paro ge nono kondwe bon al ge ombine dje auno dje yendo. Yendo ba alla nono ye kune yembon dje yenmon al ge ale yenmon. God nono iyem wordo ge me embe paro. Ni kalto kere kanben.

7.1. Nonekne djingdjang pai una mormon pille nono kaye pa singare ke yenmon. Nono singare ke yenmon al ge nono God boll kunda yemyem yenmon. Ni Galesia 3.22, Kolosi 1.21 kere kanben.

7.2. Wal wopake yembon dje yenmon ge nono amblo pille dje naunda. Nono porapora mormon ge, ale yenmon. Ni Rom 3.10-12 kere kanben.

7.3. Krais wo nono boll namoi dal, nono tarowamo yembon paro. Ni Epesus 2.11-12 kere kanben.

- 7.4. Tarowamo yembon ba God nono wopake kando. Nonekene djingdjang paro ge, une kere auno dje pro. Nono singare ke yepin ge Jisas Krais i worno dje pille goi. Ni Rom 5.6-8 kere kanben.
 - 7.5. God nono iyem wordo ge wal gorwulle kiwa mal embe aundo. Ni Rom 5.16-17, Rom 6.23, Taitus 3.4-7 kere kanben.
 - 7.6. Wal gorwulle awi ge nono awo yem woro aumbon kondwe nayero. Ni Rom 4.4-8 kere kanben.
 - 7.7. Jisas Krais nono singare ke yepin ge top tano dje pille goi. Nono dumene ge yene i. Krais embe yei al ge, une nono God nale al wambo napanda kiwa mopon dje pille yei. Ni 2 Korin 5.21 kere kanben.
 - 7.8. Krais nono pille goi, nono une boll pillgi djipin dal, God nono iyem worda mopon. Ni Jon 20.31, Epesus 2.8-9 kere kanben.
8. Nono Jisas boll pillgi djipin dal, God nono iyem worda mopon. Ba alla wal naral wal kaima panda ge pillgi djimbon? Dumo Korin una wal kayekaye ye moi pille Pol Jisas kandjiyebe wopake pai ge dje kambono awi. Jisas kandjiyebe wopake pai ge God nono iyem worda mal paro. Pol wal ge piye dje pille, Jisas kandjiyebe wopake dje kambono awi. Ni 1 Korin 15.1-5 kere kanben.
- Pol kandja embe mal dji.
- 8.1. Na Jisas kandjiyebe wopake dje ye awill ge ye kanpol tane. God ye iyem worda mal ge pakna paro we dji. (wes 1 ne, 2):
 - 8.2. Krais nono singare ke yepin ge iworno dje pille goi (wes 3).
 - 8.3. Une golo pai ge una ipo gull toi ba God i pla wori. (wes 4).
9. Baibel kandja embe dji ge Jisas kandjiyebe wopake paro ge namba mal pupon?
- 9.1. God nono wopake kani pille, Krais nono singare ke yepin al ge pille goi. Jon 3.16 Une ni pille goi ge, ni pille imben.
 - 9.2. Nonekne singare ke yepin ge iworbon dje yepin kune nayei. Ge pille, Krais i worno dje pille goi. Une yei al ge kanmon, God singare du kaima dje ye, djingdjang pai ge toi. Ba alla djingdjang toi al ge kanmon, une nono wopake pille, wandill golo awi. Nono singare ke yepin al ge nono God nale al kune namopin. God nale al wambo napanda mopon kune nayei pille Jisas Krais wo nono wambo napanda dje pille goi. Ni Rom 10.9-10 kere kanben.
 - 9.3. Krais golo pai ge God i pla wori. I pla wori al ge kanmon, God nono wopake kando ne, nono Jisas boll pillgi djipin dal, God nono para i pla worda mopon. Ni Taitus 3.3-5, Rom 5.6-11

10. Kandja kaldo paro ge, nono Baibel al kere kanpin ge alla kanbon.

- God kaima moro mal kanpin.
- Una moye mal ne, una kondwe pine mal God ye wori yero dje kanpin.
- Singare ke yenmon al ge nono God kundayem una mormon. God nono kondwe bon dje wori yero ge, nono singare ke yepin pille po ale yenmon.
- Nono singare wopake nayepin dal, nono ami dje wopake namopon
- God nono ami dje wopake mopon dje pro. Nono ami dje wopake mopin dal, nono God wombaye kaima mopon.
- Nono Iwa Kerman moro ge, une gun moro. 2 Korin 5.15
- Nono Jisas boll pillgi djipin dal, nono singare wopake yembon paro. Jems 2.14-17

10.1. Ba nono God wombaye namopin dal, God wombaye singare wopake yene mal embe nono yembon kune nayendo. Asamoll, nono nomane i Iwa Kerman awo kerbon. Rom 6.16-19

- God kond dua yero al ge, nono er pakna bon. Jon 10.7-9, [Jon 10.27-30, Matyu 7.13]
- Kondwe taimane yero. Ta nayero. John 14.6.
- God nono ombine dje awi pille, nono God wombaye mopon dje yepin dal, nono Jisas boll pillgi djimbon paro. Ni Epesus 2.8-9, [Rom 5.1-2] kere kanben.

10.2. God ni dje i pakna wori, ni God wombaye moren mo?

- God loye paro ge ni to wordo una moro dje pren mo?
- God loye to worin dal, God djell moyaka ni djell mopenka embe yemboll paro dje ni embe pren mo?
- Ni ta kanin dal, ni singare ke yenden ge, ni dje pene woro God aumben mo? Ni nomanin ake tamben mo?
- Baibel kandja embe djindo. Krais golo pai ge alla aglo er wo gun pika una merke kani we dji. Dji ge ni pillgi djinden mo? Ni pillgi ta djin dal, ni God wombaye mopen. Jon 12.36.

*PILLGI DJI UNA
KOND WANNE MAL &
PILLGI PAI UNA
KANTAU YEMBON
MAL*

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Lesson 13 paro ge me embe paro. Pillgi pai una kond wanne mal. Buk 1 Jon paro al ge kere kanbon paro. Buk ge kandja embe djindo. Pillgi pai una po una kanwopake kanne mal. Nono una kanwopake kanpin dal, una embe dje kanne, nono una kanwopake kanmon una mormon we djine. Nono God kandja djindo mal karkar ye, una kanwopake ye kune yembon ge, God yewordaka yembon, nonekne yembene al yembon kune nayenda.

1. Au djinda al wanmopon.

(*Jisas kogoye una 12 dje i ge, aposel Jon ge pakna moi (Matyu 4.21-22). Gutnius Jon boi ge Jon we dji moi ge boi. Alla buk 1 Jon, 2 Jon ne, 3 Jon pai ge une para boi.*)

1 Jon 1.1-5 paro al ge Aposel Jon nono kandja kerman dje aundo. Une embe djindo. Na Jisas Krais nalena al kanill we dji. Une para Jisas ambi. Jon embe dji. No une pille kane yepin mal ge no ye dje aunmon. Ye no boll nomane taimane panda dje yenmon. Alla nono nomane taimane panda ge, nono Nane God ne, Jisas Krais boll nomane taimane panda mopon. Nono wo kaima pupon dje pille, no pepa bolo ye aunmon. (1 Jon 1.3-4)

Una kandja kende dje beke awi pille Jon pepa ge boi. Ga kandja kende beke awo embe dji. Wal kanmon wal ne, wal ambirmon wal ge wal ke paro we dji. Wal porapora ke paro pille nono kond aulaul wanbon ge nono wambo napanda we dji. Ga kandja kende embe dji pille Jon pepa ge boi. Jon Krais kani. Jon Krais ambi. Jisas Krais ge une ke namoi, une God Wariye wopake moi. Jon Krais kani pille pepa boi ge nono boll kandja wopake dal paro.

Ni 1 Jon 1.1-5 kere kanben.

1.1. Jisas boll pillgi djinj una singare yene mal.

1.2. **Kandjabe ta paro.** Kune ge kona dumo South America yei al womba war ta moika megama ge goi. Goika newoga nu merke no womba ge kantau wopake naye. Nayei pille womba ge po kwamokna kunumb no wane, rabis wori al po wal i no embe yewani. Kune ge ana pillgi pai ana ta moi. Womba ge po ana kwamokna ge kunumb no wanmoi. Ana ge womba ge pille kamang ye awi. Kamang ye awo pa molo embe dje pi, womba neme goi ge na i kantau yeno we dji. Dje kere po i kantau yei. Womba woika ana ge wopake kane, kwa gale awo, konkunom iwo awo, kantau wopake yei. Ba alla womba ge rabis wori al po wal i no, kwamokna kunumb no embe yepa moi, nakeri. Ana ge kantau wopake yei ba une wal kunumb no pa moi. Womba yene nomane i ana nawi. Aunda mal pai ba nawi. Une singare yenda mal ge une pillpol natoi. Ana yei mal ge une embe yenda ba une kanpol natoi. Ola dje pillpol natoi ba une embe ye wanmolo alla are une kanpol toi.

1.3. **Womba yemoi mal ge pillgi pai una embe mor. God wombaye wanmoye mal nono kanpol to molo yembon.** God nono dje i pakna wori, nono yene wombaye mormon. Une nono kantau yendo mal kanpol tambon. Nonekne nomane paro ge i une aumbon paro.

1.4. God wombaye mor ge dumo au djindo al waninj.

- **Dumo au djindo al ge Jisas yene moro.** Ni Jon 8.12, Jon 3.20-21 kere kanben.
 - **God wombaye mormon ge nonekne kanwopake yembon paro.** Ni Rom 12.9-10, Epesus 4.2-6 kere kanben.
 - **Embe yewanpin dal wal kaima paro ne, wal du dje paro ne, wal wopake paro ge wo pillau djinda paro.** Ni Epesus 5.8-12, Jon 12.46 kere kanben.
 - **Nono au djindo al wanpin dal, nono God wombaye wanne mal kanbon kune yendo.** Asa nono mopin ge God nono was ye woro keri ba makimb una mormon ge nono singare ke paro ge ege ege iworo, take take dje molo yake pla bon paro. Nonekne nomane wopake panda ge ole dje napanda, nono pillpol to molo take je yake er pla po pa mopon. Ni Jon 13.10-15, 34-35, [Matyu 5.23-24, Matyu 7.3-5] kere kanben.
 - **Embe paro ba** Nono djingdjang pai una molo parmon. Ni 1 Jon 1.8 kere kanben.
 - **Ba alla singare ke ta yepin dal, nono God boll dje pene worbon.** Ni 1 Jon 1.9; Jems 5.16 kere kanben.
2. **God kandja djindo mal yembon paro.** Nono au djindo al wanpin dal, nono God djindo mal yembon. Ni 1 Jon 2.3-6 kere kanben.
- 2.1. **Nono God wopake pille aunmon pille, nono au djindo al wanmopon dje yenmon.** Ni Jon 14.23 kere kanben.
- 2.2. **Nono au djindo al wanpin dal, nono pillgi djinmon ge, yake pla punda.** Ni Kolosi 2.6-7 kere kanben.
3. **Una manda mor ge kanwopake kanbon paro.** Ni 1 Jon 2.9-11 kere kanben.
- 3.1. **Jisas lo soka dje nono awi. Soka kerman ke parmell, lo ta er wekle punda kune nayei.** Ni Matyu 22.36-40 kere kanben.
- 3.2. **Jisas embe dji, ye agane ambane kanwopake yeme dji.** Na agana ge ne mal? Ni Luk 10.25-37 kere kanben. (Una drama yene ge wopake panda)
4. **Makimb wal moro ge kanwopake nayemon.** Ni 1 Jon 2.15-17 kere kanben.
- 4.1. **Makimb wal moro ge embe mal moro.** Wal kanmon wal. Nono wal inambon dje pille pla yenmon wal. Nonekne pille pla yenmon mal.
Ni Matyu 13.22 kere kanben. (Lesson 8 ne, 9 para kanben).
- 4.2. **Ege are ta yendaka, makimb wal porapora paro ge pora djinda, napanda** Ba Jisas boll pillgi djinj una mor ge God boll molo pane, pora nadjinda. Ni 2 Korin 4.18 kere kanben.
5. **Nono Jisas boll molo pambon.** Ni 1 Jon 2.24 kere kanben.
- 5.1. **Molo pambon we dji ge me embe paro.** Nono une boll arngan yendaka, manda molo waka mopon.
- 5.2. **Nono Jisas boll mopin dal, asa mopin mal namopon, nomane dell ta panda mopon.** Megiye merke tonda mopon. Ni Jon 15.4-5, Jon 8.31-32 kere kanben.
6. **God Murble moro ge, nono kandja dje aundo.** Ni 1 Jon 4.13, 16-19 kere kanben.

- 6.1.** Wal paro ge God Murble nono dje aundo.
- 6.2. Nono nomane al ge God Murble kandja embe djindo. Ye God wombaye mor we djindo.** Ni Rom 8.14-16 kere kanben.
- 7. Singare wopake paro ge ne, singare du dje paro mal yembon.** Baibel al una kandja kende dje beke awi una ge, ga kandja embe dji, ye wal nomane al pir ge yene, wambo napanda we dji. Ba Jon man dji. Ga kandja ale ye djinj we dji. Ni 1 Jon 3.10 kere kanben.
- 7.1. Nono Jisas boll pillgi djinmon una imb ta woi dal, kakbon ba singare wopake nakerbon, ye pamopon.** Kogo kembis yene mo, kogo kerman yene ge, ga singare wopake yembon dje yene. Una kanne dje nayene. Una kane namoye poke ge, ga yenekne singare wopake ye pamoye. Ni Luk 16.10-11, Tatus 2.7-8 kere kanben.
- 7.2. Jisas pillgi dji una singare kende nayene.** Kandja kende dje, kandja kaima dje embe nayene. Kandja kaima dje kerne. Ni Epesus 4.25 kere kanben.
- 8. Jisas boll pillgi djinj una mor ge, ga makimb nomane paro ge kamblo kal worinj.** Nono pillgi djipin pille makimb nomane ke paro ge kamblo kal wormon. Ni 1 Jon 5:4-5 kere kanben.
- 8.1. Ye nomane wu djinda moye.** Ye wal imb kakne ba, ye nomane wu djinda moye. Ni Jon 16.33 kere kanben.
- 8.2. Jisas ge God sipsipyе moro. Une golo meyamiye toi pille, makimb wal paro ge Jisas pillgi dji una kamblo kal worne.** Ni Repelesin 12.7-11 kere kanben.
- 9. Nono au djinda al wanmopon!**
- 9.1. Ni God boll molo pamben we dji ge ni pille kane yember kune yenda we dje Jon ni embe pupen dje pille pla ye molo pepa boi.** Ni 1 Jon 5.13, 1 Jon 1.4 kere kanben.
- 9.2.** Pita kandja embe dji, ye God boll molo pane we dji. Ge ye pille kane yei dal, Krais boll yake pla pine. Ni 2 Pita 1.5-9 kere kanben.
- 9.3. Nono kamang yenmon ge God pro.** Ni 1 Jon 5.14-15 kere kanben.
- Wal kayekaye imbon dje kamang yenmon ge kune yendo mo?
 - God nono embe aunda mo?
 - God nono embe aunda dje pillgi djinmon mo?
- 10. Jisas boll pillgi dji una mor ge, singare namba mal yenj?**
Ga ye wanne mal ge Baibel al paro. Jisas yene dji. Jon 13.34-35, [Matthew 22:36-40]

Lesson 14: SATAN KAMBLO KAL WORBON MAL

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Jisas boll pillgi dji una Satan kamblo kal worinj mal nono

pille kane yembon paro. Jisas nono namba awi mal ge nono para pille kane yembon paro. Wal embe ge pille ipin dal, Satan nono ye ke ye aundo mal to yem woro aumbon kune yendo. Nono Satan boll kunda ye to yem woro aumbon mal ge, Baibel Epesus 6 al paro.

1. Nono makimb al mormon ge wal nakanmon wal paraka alla kanmon wal paraka yendo.

(Wolsat 14a)

1.1. Wal kanmon wal paro ge wal kaima paro. Alla wal nakanmon wal ge kaima paro eri.

1.2. Nono kundayem una mor ge, namba mal mor? Ni Epesus 6.12 kanben.

1.3. Satan wal yendo ge embe paro. Une kandja kende kaima ege ege djindo.

- Kandja kende paro ge Satan wal ne moro: Ni Jon 8:44 kere kanben.
- Kandja kaima paro ge Satan kull woro pro: Ni Matyu 4.5-7 kere kanben.
- Satan yene gume nale kende i kaima wordaka una kanne, tau agelo wopake ta woi moro dje kanne. Ni 2 Korin 11.14, Matyu 24.24 kere kanben.

1.4. Jisas woi ge, une Satan kamblo kal worno dje pille woi. Ni 1 Jon 3.8 kere kanben.

2. Satan ye wando mal nono kanpol tambon paro. Ni 1 Pita 5.8-9 kere kanben.

2.1. Satan nono ye ke ye aunda ge kanpol tambon paro. Nono to yem woro aumbon ge nono kanpol tambon paro.

- Ye gollne kokane kunda yei ge, ga kunda yem una wo toi mal ge, ye kokane pille kane yei mo?
- Ye gollne kunda yembon dje pille er pi ge, ga ei kulag amblo naipi mo?
- Ye gollne kunda yembon dje pille pi ge, ga yenekne taimane molo kunda yei mo? Mo ga porapora molo kunda yei?

2.2. Nono yembene naparo kune ge, Satan kane molo wo nono tondo.

3. Una wo nono boll molo amblo pille dje aune ge, nono kanpol tambon.

Ni 1 Jon 4.4, 1 Jon 5.19, 2 Tesalonaika 3.3 kere kanben.

3.1. Una Krais kandjiye pille karkar yene ge embe mal yene. Ni Luk 6.47-48 kere kanben.

3.2. Nono au djindo al wanmopon.

- Au djindo al kantau yendo una ge God
- Au djindo al kandja me paro ge: kandja kaima paro
- Nono au djindo al mopin dal, nono singare embe yembon: Nono God wopake kane, una djell boll wopake kane yembon.
- Embe yepin dal: God yewordaka nono wo pille, nono kumbene argan yenda wanmopon.

3.3. Nono Krais kandjiye al karkar nayepin dal, nono embe mal yembon. Ni Luk 6.49 kere kanben.

3.4. Nono emill yendo al wanmopin dal, wal embe mal panda:

- Kantau yendo una ge Satan

- Kandja me paro ge: kandja kende paro ne, pillgi kende paro.
- Emill yendo al singare yenj ge embe mal yenj: Asamoll ni nenem pille yember. Ni agan napupen.
- Embe yepin dal: Satan yewordaka una wo ke po, ami dje wopake namoye.

3.5. Nono Krais wombaye mormon ge, nono kandja kaima paro al wanmopon. Mo, nono Jisas kere una pillgi nadjinj una yenj mal embe yembon. (Ba nono embe yepin dal Baibel nono man djindo). Ni Epesus 5.8-11, 15-17 kere kanben.

4. God yembe dongal paro ge ni amblo pille dje aunda. God nomane embe mal paro. Ni Satan boll kunda yenden ge ni yembe yembon dje pro.

Ni Kolosi 1.11-14, 1 Jon 4.4, [1 Korin 10.13, Luk 1.37, Epesus 5.8-10] kere kanben.

4.1. God wal beki ge, une Satan beke, una bekeyei. Ba God ne, Satan kune kaima namormell.

4.2. God yembe dongall paro ge une nono aundo. Aundo ge nono nomane aumbon mal paro. Nonekne yembene paro ge, nono God kandja kaima djindo ge, nono pille kane ye, pillgi djinmon pille nonekne yembene paro.

5. Nono Satan boll kunda yembon ge, embe mal yembon. (Wolsat 14b)

5.1. Satan nono kamalne tondo ge, nono kanpol tambon.

- Nonekne kantau wopake yembon. Ni nayagben, kanpol tamben.
- Kanpol tamben. Nono nomane al pirmon wal ge, nono ngundjo ipo singare ke paro al woro djinda.
- Ni Satan man dje aumben.
- Kunda paro al ge ni taimane namopen. Ni God amblo pille dje aunda. Ni Jems 1.13-15 kere kanben.

5.2. Kunda konkunom God nono aundo ge, nono woro wanbon. Nono Satan boll kunda yembon dje yenmon ge, kandja kalto paro ge kere kanbon. (Epesus 6.10-13, [Jems 4.7])

- Kunda konkumon porapora woro wanbon. (Epesus 6.11)
- Nono kunda yenmon ge makimb una boll kunda nayenmon man, una kerman yembene pai una emill yei al mor ge boll kunda yenmon. (Epesus 6.12)
- Kunda wonda ge ni wal amblokun yember. Konkunom porapora ge ni woro wanben. Embe yen dal, kunda yene pora djindaka ni aglo gi dje mopen, nayagben. (Epesus 6.13)
- Ni wal porapora amblokun yemberka, Satan tonda ba ni aglo gi dje mopen. (Epesus 6.13)
- Ege ke ta wonda we dji ge, me namba mal paro? (Ni Epesus 6.13 kere kanben). Ege ke we dji ge Luk 6.47-48 al paro. Kam kerman tondaka nu kerman to numb doll donamb boll to sellke i er punda we dji. Ege ke yero ge, embe mal paro.

5.3. Nono kunda konkunom woro wanbon ge embe mal paro.

- Ka Purba ge kandja kaima paro – Nonekne kunda konkunom er wekle pundo ge, kandja

kaima paro ge er wekle pundo. Ni Epesus 6.14a kere kanben.

- Kunda konpakna ge: Nono God nale al wambo naparo, kiwa mormon – Satan nono kandja embe dje aundo, ni ale paro we djindo. Une kandja embe djindo ge une kandja kaima djindo. Ba alla, Krais singare wopake ye nono awi ge une yeworika nono God nale al wambo napai mormon. Ni Epesus 6.14b kere kanben.
- Kakene su ge: God yewordaka nono nomane ge arngan panda mopon – Nono arngan boll i kunda al bon. God ne, una aike arngan panda mopon. Una pillgi dongall ta dji dal, Iwa Kerman yewordaka ga nomane al ge arngan yenda moye. (Aisaia 26.3)
Ni Epesus 6.15, Rom 12.18-21, [Kolosi 3.15, Rom 15.13] kere kanben.
- Kumba tapiya ge: Pillgi – Satan ei wamo boll tondaka ye naboye. Nono God kandja djindo mal pillgi djipin dal, nabopon. God kandja dje nono aundo mal ge, nono pillgi djimbon paro.

Ni Epesus 6.16, [Matyu 4.8-10] kere kanben.

Kunda Konpula ge: God nono i yem worda – God nono i yem worda, ke naimbon we dji ge, nono kunda konpula mal embe woro wanbon. God nono wopake kane, nono pille goi. Jisas nono pille goi al ge, kanmon, God nono kanwopake kando. Wal kerman une nono pille yei ge kanpol tambon ba bollboll kanpol tambon naparo. Ni Epesus 6.17a kere kanben.

- Djebainat ge: God kandjiye – Nono eine ta yero eri. Nono God Murble djebainat dal amblo gi dje mopon ge, God kandjiye paro. Ni Epesus 6.17b kere kanben.
- Kamang ge: God Murble nono boll moyaka nono kamang kayekaye ye God aumbon. Nono wal ta imbon panda ge, nono God dje aumbon. Nono una djell wopake moye dje pille kamang yembon. Ni Epesus 6.18 kere kanben.
- Kunda konkunom porapora God aundo ge nono woro wanmopon. Embe yepin dal, Satan wo tonda ba nono aglo gi dje pa mopon. Ni Epesus 6.11 kere kanben.
- Aglo gi djimbon. Nono konkunom porapora woro pagle aglo gi dje mopon. Ni Epesus 6.13 kere kanben.

5.4. Nono porapora taimane molo kunda yembon. Kunda yembon ge ta molo ta amblo pille aundaka ta molo ta amblo dje aundaka kunda aike yembon. Ni Rom 12.4-5, Ibru 10.23-25, Galesia 6.1-2 kere kanben.

5.5. Kandja kende djine ge, nono nalene to bi dje djinda. Embe yepin dal, nono una para amblo pille dje aumbon kune yendo. Ni Ibru 3.12-14, [Jems 1.23-25] kere kanben.

6. God nono namba aundo ge nono i kogo yembon. Nono namba paro ge Krais nono aundo. Ni Matyu 28.18-20 kere kanben.

- 6.1. **Jisas kandjiye al ge nono kogo yenmon.** Nono namba paro ge God awi paro. Nono Jisas kandjiye al kamang yepin dal, nono God kaima moro mal pille kamang yembon. Ni Luk 10.17-20, [Aposel 3.6-7] kere kanben.
- 6.2. **Baibel** Kona Matyu 4.8-11 Satan wo Jisas kamale toi ba Jisas kandja Baibel al pai ge i dje yem woro awi, kandja ta man. Jisas yei mal embe, nono God kandjiye i nono nomane al woro kerbon. Ni [Epesus 6.17] kere kanben.
- 6.3. **Kamang yembon ne, kwa nano kamang yembon.** Nonekne pille, una djell aike kamang ye aumbon. Ni Aposel 14.23, [Mak 9.17-18, 25-29, Jems 5.16] kere kanben.
- 6.4. **Krais meyamye.** Krais meyamye paro ge yembe paro. Krais meyamye ge una i yem djinda ke naine mal paro. Ni Repelesin 12.11 kere kanben.
- 6.5. **God ni boll kogo ta yei dal, ni dje pene worbenka una piye.** Ni embe yen dal, ge ei dongall i Satan to yem worben mal embe paro. Ni Repelesin 12.11 ne, [2 Korin 3.3] kere kanben.
- 6.6. **Nono God kandjiye amblo pla woro lotu ye aumbon.** Embe yepin dal, God kaima moro mal ne, une nono boll kogo yendo mal ge, kane kune yembon. Ni Kolosi 3.16 ne, [Epesus 5.17-20] kere kanben.

Lesson 15: ME NAMBA MAL PARO PILLE NONO SINGARE WOPAKE TA MAL YE WANMOPON?

Kandja kerman paro ge embe mal paro. God nono i yem wordo ge une nono wal gorwulle kiwa mal embe aundo. Jisas nono pille goi al ge, nono une boll pillgi djipin dal, God nono ke yenmon ge kere aunda. Nono djingdjang porapora yepin ge une kere aunda. Singare ke yepin ge God alla napiya. Une nale al nono wopake ta mal mormon, wambo naparo. Ba makimb al wanmormon ge nono djingdjang pamoro. Ge pille nono singare wopake ye, God yene wombaye dje i pakna wori mal embe wanmopon dje God nomane embe paro. God nono nomane i gun wordo al ge, une nono mormon ge i gun woro aundo. Nono God kaima moro mal pille kane ye pamopin dal, une yewordaka nono nomane paro ge i gun woro aunda. Nono nomane gun pandaka nono kond wanbon ge, nono kond kindja yendo al wanbon.

1. God wopake ta mal moro:

- 1.1. God wopake ta mal moro pille nono une djembon to awo, lotu ye aumbon.** Ni Aisaia 6.3 ne, Kisim Bek 33.18-23 kere kanben.
- 1.2. God wopake ta mal moro ge une Murble ge para wopake ta mal moro.** (Luk 1.35)
- 1.3. 1 Jon 1.5 kandja embe bolo wori paro.** God yene poll dje au djindo una moro, emill kembis ta ye naparo we dji. Ni Repelesin 4.8-11 kere kanben.

God triwan moro ge une wopake ta mal moro.

Jisas Ne ge une wopake ta mal moro: Jon 17.11

Jisas yene moro ge wopake ta mal moro: Luk 1.35

God Murble moro ge une wopake ta mal moro: Luk 1.35

2. Wopake ta mal we djinmon ge, me namba mal paro?

Singare ke ne, God ge yene djell djell mormell. 1. Nono God boll molo kerbon 2. Singare ke paro ge nono boll pa djinda. Djell djell mopon.

- 2.1. Wopake ta mal mopon ge nono ellne tukne kuruwo kaima pa kerda, nono djingimb namoya.
- 2.2. Kona **1 Jon 1.5** kandja embe bolo wori paro. God ge une poll dje au djindo mal embe moro. Alla emill paro we dje boi ge singare ke ne, wambo paro ge pille boi. Kandja embe mal paro ge, nono kanmon, God ge wopake ta mal moro, une djengimb ta pakna nayero.

3. God nomane embe mal paro, une nono wopake ta mal mopon dje pro.

- 3.1. Ba alla Pol kandja dji mal ge nono para embe dje aunmon. **Na kando, wal wopake ta na kumbena al nayero we dji.** Ni Rom 7.18-19 ne, 24-25 kere kanben.
- 3.2. King David kandja embe dje nono aundo. **Una ne mal er pla po God boll moy? Una ne mal po God dumoye wopake ta mal yero al po moy? Ge una aglene djengimb ta napandaka, kumbene kuruwo kaima yenda una moye ge po moye.** Buk Song 24.3-4
- 3.3. Pita kandja embe dje nono aundo.: “**God ye dje i iwa ge, une singare wopake djell ta mal yendo pille, ye wopake djell ta mal molo, singare du dje yeme!** dji. Ni 1 Pita 1.14-16 kere kanben.

3.4. God yene yembe dongall paro ge une nono ombine dje auno dje yendo. Une au djindo mal ne, une wopake ta mal moro ge, une nonekne ellne tukne al woro keri mormon. Nono singalla ke yero mal embe mormon ba God nono boll poll dje au djindo mal ge, una kanne kune yenda. Ni 2 Korin 4.6-7 kere kanben.

3.5. Nonekne ellne tukne al ge, kunda kerman paro. Ni Galesia 5.17 kere kanben.

4. Nono wopake ta mal mormon me ge soka paro. Ta ge, God yewori une nale al nono wambo napai, kiwa mormon. Alla ta ge, God yewordaka nono une wopake moro mal yake er pla bon dje yenmon. Ni Ibru 10.14 kere kanben.

- God yewori nono une nale al wambo napai, kiwa mormon. Nono singare ke yepin ge une kere awi pora dji. Ge pille, une nono kando ge, une nono wambo napai mormon dje kando. God nono dje i pakna wori, nono une wombaye mormon, une Murble nono boll moro.
- God yewori une moro mal embe nono mopon dje yendo. Nono une boll yake pla bon al ge, une yendaka nono djell ta mal mopon. Une moro mal embe mopon dje pille yendo. Nono Krais boll iwana me mal embe mopon dje yenmon ge, nono wo pillau nadjinmon, nono kindja yake pla punmon. God moro mal ne, une wombaye mor mal embe, nono pille kane yembon dje pille pillau nadjinmon, nono kindja yake pa mormon.

4.1. God nale al nono wambo naparo, kiwa mormon.

- Nono Jisas boll pillgi djipin poke ge, wal sokarita nono boll pai (ni Lesson 12 kanben). Nono Jisas boll pillgi djipin poke, nono God wombaye mopin. Ni Galesia 3.26 kere kanben.
- Nono Jisas boll pillgi djipin poke, God yeworika Krais wopake ta mal moi ge nono boll moi. God nono kando ge, une Krais wopake ta mal moi ge kando. God nono embe mal kando ge nono Krais boll mormon dje kando. Ni Pilipai 3.9, Galesia 3.26-28, Rom 3.22-24, Rom 5.16-17 kere kanben.

God Murble ge yene makiye mal embe paro, nono une wombaye kaima mopon dje pille dje wori nono boll woi. God Murble nono boll molo paro. Ni Epesus 1.13-14, 2 Korin 1.21-22 kere kanben.

- Nono kogo ta yepin pille une nale al wambo napai kiwa mormon, ge man. God yene yei. Une Krais meyamye i nono top to i yem wori. Ni 1 Korin 6.20, Taitus 3.3-7, 1 Pita 1.18-19, 1 Pita 3.18 kere kanben.
- Nono God nale al wambo napai kiwa mormon mal embe namopin. Ni Rom 5.8 ne, [Kolosi 2.13-14] kere kanben.

4.2. Nono pillgi pai una dongall mopon ge nono yake pla po pa mormon, pora nadjindo.

- Baibel Nono Krais boll mopon dje pille kandja dje nono aundo. Ba mopin pora nadjindo. Kindja paro. God nono kond wanmopon mal ge nono yake pla po pa mormon. Ni 1 Pita 1.15 kere kanben.
- Nono yake pla punmon al ge, nono singare wopake ta mal yembon dje yenmon al ge yake er pla bon. Krais wopake moro mal nono iwana wopake mopon dje yenmon. Asa singare

ke ye wanpin ge, nono kerbon dje pille Baibel kandja dje nono aundo. Nono Krais moro mal embe mopon dje pille yake pla punmon. Ni Epesus 4.22-24, Rom 12.2, 2 Pita 1.3-8 kere kanben.

4.3. Nono wopake ta mal mopon ge me soka paro.

Kandjabe ta paro: Dumo England yero we djinj ge ana kwin ta moro. Kwin Elizabet 2 moro. Une goyaka wariye moyā ge king moyā. Me kwin moi mal une king are moyā mal paro. Ba wariye womba kembis moyā ge une king moyā mal moro ba une kembis moyā poke ge une una kantau yenda kune nayendo. Une molo yakda mal paro. Une kembis moyā ge une king molo keri mal moro ba une yake pla punda mal paro.

Embe mal paro ge, God Murble wo nono boll moyā poke ge, God nale al nono wambo napanda kiwa mopon we dje kanda. Alla, nono makimb al mormon ge, nono Jisas pille kane ye, une moro mal embe mopon dje pille, yake pla bon mal paro.

Kandja me soka ale ye parnell. Soka God kandjiye al ge naparmell.

- Ta ge, nono God nale al wambo napanda kiwa mopon, ba alla nono wal ge kane po kond aulaul wanbon dje yepin dal, ge ale paro. Ni Rom 6 kere kanben.
- Ta ge, nono Krais moro mal embe mopon dje yake pla bon ba alla nono kogo yembon al ge God nono i yem worda dje yepin dal, ge ale yenmon. Une nono i yem worda ge une yene kiwa yenda. Yene nomane pai mal pille une nono wal gorwulle kiwa awi. (Epesus 2.8-10). God nono wopake pille i yem wori pille nono une moro mal yake pla bon dje yenmon. Une yeworda nono une pro mal yembon. Une yeworda nono une moro mal yake pla bon. Ni Pilipai 2.12, 13 kere kanben.

5. God wombaye yene nale al wambo naparo kiwa mor dje kando ba alla ga po singare ke alla yene mo? Ge man. Kandja ge dumo England ana kwin wariye moi mal embe paro. Wariye ge yake pla po king moyā. Paro mal embe, God nono wopake kane, wandill golo awi pille, nono une wombaye mormon. Une wombaye moye mal ge une nono embe mopon dje pille moro. Nono une kandja dje awi mal embe yepin dal, ami dje wopake mopon.

5.1. Jisas nono pille goi dje pillgi djipin dal, God nono singare ke porapora yepin ge kere aunda. Nono mormon ge, alla mopon. Kun soka mopon. God kwiyaka nono iwana gun mopon. Nono nomane gun panda mopon. Asa mopin mal alla namopon.

Ni Jon 3.3-7 ne, 2 Korin 5.17 kere kanben.

5.2. Nono iwana gun mopin dal, nono djingdjang pai iwana mal embe namopon mo? Ge man. Aposel Pol iwa gun moi ba une yake pla pi ge pora nadji. Une kogo ye pa moi.

Ni Pilipai 3.8-14 kere kanben.

5.3. Nono Jisas boll wanmopon ge, kun pende nono imb kakbon. Wal imb wonda ge God pora we djindo. Nono une boll molo gi djimbon dje pille djindo.

Ni Rom 5.1-4 ne, 1 Pita 1.3-9 kere kanben.

5.4. God nono wopake kaima pille aundo mal ge, nono embe kanbon dje pille yendo. Yene

au dji moro mal ge, au ge nono nomane al pakna woro keri. Yene wopake ta mal moro ge, une i nono nomane al pakna woro keri. Une nono ye wopake ye aundo mal ge, nono boll yero ba nono alla sin galla ke yero mal embe mormon. Me ge embe mal paro. Nono yembene naparo, wal yembon dje yenmon ge, yenmon kune nayendo. God embe ye nono awi ge una embe dje kanne. Nono sin galla ke mal embe mormon ba God yene poll dje au kerman dje yendo ge pene paro, una kanne.

Ni 2 Korin 4.6-7.

5.5. God yene yembe dongall nono aundo ge namba mal ye aundo? Nono imb kake bonka arngan yenda kune ge, una kanne, nono imb kakmon ge God yene yembe dongall nono awi pille kakmon dje kanne. Ni 2 Korin 12.8-10 kere kanben.

5.6. Nono Krais boll yake pla bon al ge nono imb para kakbon eri. God nono yake pla bon dje pille kond to wori yero. Une moro mal embe, nono embe mopon dje pille moro. Una kond wanmoye mal Pol pepa bolo una Kolosi una dje awi. Ni Kolosi 3.8-13 kere kanben.

6. Nono singare wopake ta mal paro ge nayepin dal, nono Iwa Kerman ye ke ye aumbon mal paro. Alla ta paro ge, una embe dje kanne, ga Jisas pille kane nayenj una mor dje kanne. Ni Ibru 10.17-29 kere kanben.

- Pol kandja embe dji ba una pille nai. Ga Pol bakalo awi. Ni Rom 3.8, Rom 6.1-4 kere kanben.
- Me namba mal pai pille nono singare wopake ta mal yembon? Ye er God boll manda wone! Woi dal, une ye boll wo manda moyo we dji. Ni Jems 4.8 kere kanben.

7. Nono Jisas moro mal embe mopon.

- Nono Jisas moro mal embe mopon ge, nono kun taimane yembon kune nayendo. Nono yake pla bon paro. Jisas embe dji, na woll ge, una gun moye dje pille woll we dji. Ni Jon 10.10 kere kanben. God yembe dongall pai iwa kandja embe dji, na ye Nane moyaka, ye na warna ambona moye we dji. Unakna kambono, God embe yeno we dji pille, nono gaklene al ne, nomane al wal ke paro ge kill gulo worbon. Nono God pille kand golo, singare wopake ta mal yembon. Ni 2 Korin 6.18 – 7.1 kere kanben.
- God nono Krais moro mal embe mopon dje pille kogo ye pamoro. Ni Pilipai 1.6 kere kanben.

8. God wopake ta mal moro pille, nono une pille pla ye awo, lotu ye aumbon.

8.1. Nono God pille pla ye aumbon ge nono djillakene pall djimbon. Ni Kolosi 3.16 kere kanben.

8.2. Nono God pille pla ye aumbon ge nono una kanwopake ye aumbon. Nono una kanwopake kanpin dal, God kandjiye kerman panda moyo. Ni Pilipai 1.9-11, Rom 15.3-7 kere kanben.

9. Namba yei pille nono singare wopake ta mal yembon? Ni Epesus 1.3-11 kere kanben.

Lesson 16: SINGARE KE YENMON GE NAMBA MAL KERBON?

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Nono singare ke yenmon ge kerpin dal, wal me ge 3 pela paro.

- Ta ge, God Murble yembe dongall paro
- Ta ge, Nono kamang yembon
- Ta ge, Nono God pille kane yembon

Lesson 16 nono skul dje aundaka nono singare ke yenmon ge kerbon, nayembon. Ta yepin dal, nono God pille kane yenmon ge yake pla bon. Nono God moro mal embe mopon dje yembon.

1. Nono singare ta ege ege yenmon

1.1. Singare ta eri yenmon ge singare namba mal paro?

Singare ta eri yenmon ge, nono napille yenmon. Nono kanpol nato yenmon. Kiwa ye wanmon dje pirmon.

1.2. Singare ta eri yenmon ge me namba mal pai pille pillau djinda?

ASAMOLL PILLE AUNMON è ARE KAIMA YENMON è EGE EGE YENMON è YE WANMORMON MAL è MEGIYE TONDA

Nono singare ta eri yenmon ge kondwe ta embe paro. Ni po molo kanben, kondwe soka yermell. Ni nomanin al okum tamben. Ni yem kolato puno mo, yem kwato wono ne? dje pupen. Ge pille, ni singare ta eri yeno dje pren ge yembe yei dal, ni kondwe ben al ge pupen, kondwe ta napupen. Ni singare ta eri yemben ge, ni okum to pille yemben, singare ta napupen. Nu pokale tonmell al ge embe mal paro. Nu merke er kola pi dal, yem kwato paro ge dasda paro.

1.3. Singare ta eri yembon ge, singare wopake panda mo, ke panda.

- Ye una ta kani dal ye aglene aune
- Ye Amen dje Allelujah eri dje aune
- Ye kandja kende djine
- Ye yir nane, buai nane

2. Satan nono kamalne tonda

2.1. Satan nono kamalne tondaka, nono nomane ke panda. Nono makimb wal nomane al puka tondo.

- Satan djindaka ni singare ke ta yeno dje pupen.
- Mo ni nomanin wopake pandaka wal ta yeno dje yemben ba alla are Satan yewordaka wo ke punda.

2.2. Satan nono kamalne tondaka nono po wal ke ta yepin dal, ge nono ale yenmon.

Ba alla Satan nono kamalne tondaka nono man we djipin dal, ge nono ale nayenmon. Ni Ibru 4.14-15, Jems 1.15 kere kanben.

2.3. Satan nono kamalne tonda ba, God nono kond to aunda, nono singare ke nayembon. Ni Ibru 4:16, 1 Korin 10.13 kere kanben.

2.4. Nono nomane ke imbon al ge kondwe 3 pela yero.

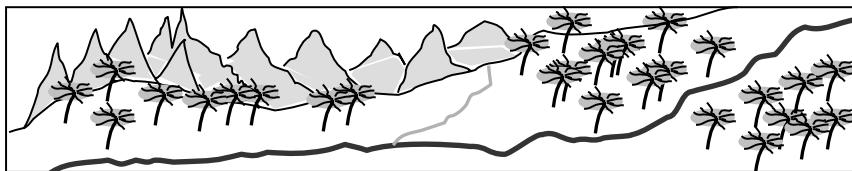
- Ta ge, Satan: Ni Mak 1.9-13 kere kanben.
- Ta ge, makimb wal: Ni Galesia 1.3-4 kere kanben.
- Ta ge, nonekne wal ke imbon dje pille pla yenmon ge: Ni Jems 1.13-14 kere kanben.

Nono yembe ye wal ke nayembon ge kune yendo mo man? Ibru 4.16, 1 Korin 10.13

3. Nono singare ke nayembon ge kondwe pende yero eri.

3.1. Ta ge, ni omuk tamben ge, pillpol to omuk tamben.

Singare ta eri yenmon ge embe paro. Kondwe soka yenmell. Kondwe kerman ge una ege ege waninj. Ba kondwe kembis ge una nawaninj, seke toi, nayero dje kaninj.

Nono singare ta eri yenmon ge kandja su ta paro. Kondwe soka yero. Ni kondwe ta ge puno mo, kondwe ta ge puno ne dje ni kanpol to ben. Ni wal okum tamben ge kanpol to singare ke nayembon. Ba ni po singare ke ta yen dal, ni are alla man dje pille nayeno dje pupen, ba kune nayendo. Ni yen pora dji.

Kandja su ta embe paro. Na asa nubia no spak ye embe yell una moll dal, una nubia nonj al ge na alla napuno. Ga na kamallna tane ge na man djino kune nayenda. Ge pille, na asamoll okum to kane nu nonj al na napuno we dje piyo.

3.2. Ta ge, Kamang yembon

Nono God boll kamang ye aumbon. Embe djimbon, Nane Kerman nono wal okum to ale yenmon ge ni no ombine dje aumbenka no alla nayembon we djimbon. Nono ipon kerbon dje yembon poke ge, nono singare ke ge kere pagle, are nono kanpol tambon kune yenda. Kun pende embe kanmon, na okum tano ba tano napai, kondwe pene yenda ge na po singare ge yeno we dje pupon. Ba ge man, nono God boll kamang yembon. Une nono amblo pille dje aundaka singare ge alla nayembon.

Alla kandja ta paro ge embe paro. Ni singare ta yembenka una imb kaki dal, ni er yem po embe djimben, na ale yellka, ye imb kaki ge, ye na kere aume djimben. [Luk 22.40,46]

3.3. Ta ge, God nono kandja dje aunda dje kui yemopon

Nono kui yepin dal, bon kondwe ge, une nono ombine dje aunda kanbon. (1 Korin 10.13) Nono nabon kondwe ge une ombine dje aundaka para kanbon. Nono nomane ke paro ge yewordaka nono wal okum tambon ba nono ale yembon. Ge kanpol tambon. Ni God moro al embe djimben, Nena Kerman, ni na kondwe wopake yero al ge ombine dje aumbenka, na kondwe ke yero al ge napuno we djimben. Na okum tano ge ni yeworbenka na okum wopake tano we djimben. Ni agan amban kampono dje aumbenka ga ni pille kamang ye aune. Agan amban kampono moye al ge, ni kandja embe djimben, ye singare ke alla nayenj ge, ye djineke na para kerno, alla nayeno we djimben. Ga ni amblo pille dje auneke ni aglo

gi dje mopen.

3.4. Ta ge, singare ke ege ege yenmon ge, nono kere singare wopake eri yembon

- Satan nono kamalne tonda poke

Ni Epesus 6.10-17 (Lesson 15), Jems 4.7, Matyu 4.1-11 kere kanben.

- Makimb wal nono kamalne tonda poke

Ni 2 Timoti 2.22, [Stat 39:6-12 (Iwa kerman Potipa gamegama moi al ge Josep kere seke er pi)] kere kanben.

- Nono nomane ke paro ge nono kamalne tonda poke (Wolsat 16a)

- 1 Korin 9.24-27 Ni Krais boll molo une kandja djindaka ni karkar wopake yemben panda, ni eksais ye, duwe ye, singare ge yemben. Singare yemben ge embe mal yemben. Baibel stadi ye, kamang ye, Jisas pillgi dji una boll wane embe yemben.
- Galesia 5.16-18 – Ni djimbenka God Murble wo ni kantau yenda. Une ni moren al wo pakna molo ni i gun woro aunda. God loye paro ge nono boll orkoto paro. Karkar yembon dje yenmon ba kere nadjindo. Ba alla ni God dje aumbenka une yewordaka ni nomanin gun panda mopen.
- God nono ye wopake kaima ye awi pille, ye gaklene i une aune. Ye yenekne mor ge ye opa gun mal embe molo, yene moro al aune. Ye dje auneke God ye nomane i gun woro aunda. Ye una gun mal embe moye. Ye embe moi dal, God wal wopake pille aundo ge ye pille kane yene. Ni Rom 12:1-2 kere kanben.

- Pilipai 4:8-9 – Wal kaima paro ge ne, wal pai mal paro, du dje paro, kuruwo paro, wopake paro, una wopake kaninj wal ne, wal wopake ta mal pandaka una dje i pla worne wal paro ge, ye wal porapora ge pille moye. God ye nomane gun aunda wal ge, pille moye. Ni Kolosi 3.1-3 kere kanben.
- 2 Timoti 2.22 – War ambo kambono wal ke merke pille pla ye, yembe yenz. Ni er pakna namben. Ni wal djengimb napanda wal ne, wal du dje panda wal ge pille yemben.

(Wolsat 16b)

- Song 119.11 kandja embe bolo wori paro. Ni kandjin paro ge na i na nomana al pakna woro kerill. Na ni pille singare ke ye djino dje pille ni kandjin i pakna woro kerill. Ni God kandjiye paro ge i nenem ellin tukin ne, ni nomanin pakna woro kerben. [2 Timoti 3.16-17]
- Gutpela Sindaun 4.14-15 kandja embe bolo wori paro. Ni kondwe ke yero al ge er namben...ni kere seke ben.
- [Luk 22.40,46] Ni kamang yemben. Satan ni kamalin to djinda, i yago djimben.
- [Rom 12.1-2] God ye moi al wandill kaima golo awi pille, ye yenekne gaklene God opa mal embe aune! Ye opa mal embe auneke, God ye nomane gun aundaka, ye singare gun yene. Ye nomane gun pandaka, God ye singare gun yene dje piya mal ge ye pille kune yene.
- [Kolosi 3.2] Ye makimb wal ge nomane napanda. Ye kupill wal nomane panda.

- [Jems 5.16] Ye yenekne taimantaiman dje singare ke yenj ge, alla dje pene worneke, ta kamang ye ta aundaka, ta kamang ye ta aundaka embe yene.
- [Gutpela Sindaun 24:16] Una ta singare du dje ye wanmoya ba alla kun 7 pela kulngamb yagi dal, une alla aglo gi dje moya.

4. Nono God boll aike wanpin dal, wal makimb wal panda ge nono alla wopake nakanbon.

- 4.1. Nono God boll aike wanbon mal ge, Jisas kandja buko ta dji. Jisas ge iko wain me moro, nono yene iko ole agle mormon. Una ta une boll aike moyeke, une ga boll aike moi dal, megiye ge merke tonda. Ba alla, una ta une boll aike namoi dal, wal porapora yembon dje yene ge kune nayenda. Jisas kandja buko dji ge, una God boll aike wanmoi dal megiye merke tonda dje pille dji. Megiye merke tonda ge nono gun mormon pille megiye merke tonda. Megiye tonda ge embe mal paro. Nono una kanwopake yembon ne, God kandjiye al pille karkar yembon. Ni Jon 15.5,8 kere kanben.
- 4.2. God kandja embe dje djindo. Na ye Nane moyaka, ye na warna ambona kambono moye we dji. God kandja embe dji pille, nono gaklene al ne, nomane al ke paro ge, kill gulo worbon. Nono God pille kand golo, singare wopake ta mal yembon. Embe yepin dal, God yene wombaye mopon dje kando mal embe mopon. Ni 2 Korin 6.18 – 7.1 kere kanben.
- 4.3. Satan wo ye kamalne tonda ba God ye kond to aundaka ye aglo gi dje moye, kulngamb nayagne. God wo yenda mal ge une yene nadjinda. Une wo yenda poke ge une para nadjinda. Une kandja embe mal djindo, nono une boll aike wanpin dal, une nono amblo pille dje aunda. Ni 1 Korin 10.13 kere kanben.
- 4.4. Nono God moro mal pille kane ye yake pla bon ge, une nono dje i manda worda. Une embe yendaka, une moro mal ge nono embe mopon dje yenda. Une yenda, nono yembon kune nayendo. Nonekne nomane pakna i gun woro aundaka, nono wor gun bon. Nonekne nomane al pirmon wal ge ne, wal yembon dje yenmon wal ge alla gunta panda. Une nono amblo pille dje aunda ge pora nadjinda, awo pa moya. Ni Pilipai 2.12-13, Pilipai 1.6 kere kanben.
- 4.5. Wal ke nono boll woi dal, nono Krais boll aike molo win tambon. Wal porapora nono boll woi dal, God yewordaka wal ge wopake panda. Nono imb urup kakbon ba nono une boll mopin dal, une yewordaka wal wopake panda. Nono gopin dal, God nono kanwopake kan pa moya. Ni Rom 8.28-39 kere kanben.

Lesson 17: UNA WO NONO YE KE YE AUNE BA, NONO NAMBA YE KERE AUMBON?

Kandja kerman paro ge embe mal paro. Una djingdjang kere aumbon me paro ge Lesson 17 dje pene worda pupon. Jisas nono una yenekne djingdjang kere aumbon dje kandja dji mal ge kanbon. Ni una moye al po na ke yell ge kere aume djimben mal kanbon. Alla una wo nono ye ke ye auneke nono kambono kere aumbon mal ge kanbon.

1. Nono kumbene ke yenmon ge kerbon, nono kanan pille namopon (Wolsat 17a)

1.1. Nono ellne kumbso aunmon ge nakerpin dal, nono kumbene ke kanan yenda pai. Nono ellne kumbso aunmon ge nakerpin dal, ge yake kerman pundaka kunda kerman panda. Ge embe mal paro. Ka kagle iko me al bolo pla po tumblo gi dji dal, iko goya.

1.2. Kandja su embe mal paro. Iwa ta kondwe wanda ba une kake al ku boyo. Boyaka meyam tonda ba une nu was nayenda. Une kake kantau wopake nayenda. Embe yendaka une kake kus napunda, wor kerman punda. Takene merke wor pundaka une kake ke kaima pundaka dokta une kake megiye i worda mal paro. Ke kerman kaima pundaka une goya mal panda. Paro mal embe, nono ellne kumbso aunmon ge embe paro. Nono ellne kumbso aunmon ge nakerpin dal, nono nomane ke paro ge yake kerman punda. Iwa ge kake ke pai mal embe, nono nomane ke yake kerman yenda. Kerman yei dal, nono una boll ami dje mopon ge wo ke punda. Nono nomane ke ge wo kerman pi dal, una goye. Ni nomanin ke wo kerman pi dal, ni una to yem woro awin dal, ga bolo goye, mo ale yendaka, ni bolo open.

1.3. Pillgi pai una ellne kumbso naumbon Pol dumo Epesus sapta 4 bolo awi ge une Jisas pillgi pai una pille pepa boi. Dji mal ge, ni Jisas boll pillgi djin dal, pillgi nadjinj una nomane ke paro ge, ni nomanin embe napanda we djindo. Ni Epesus 4.17 kere kanben.

1.4. Nono kumbene ke paro ge pille pa mopin dal, nono nomane ge emill ye pandaka, nono arngan ye namopon. Nono una boll ami dje mormon ge wo ke punda. Ni Epesus 4.26-27 kere kanben.

1.5. Nono kumbene ke paro ge kerbon, kanan pille nawanbon we dje God embe djindo. Nono nomane ke panda ge kere nomane wopake panda mopon. Ni Epesus 4.31-32 kere kanben.

2. Nono singare embe yepin dal, nono una boll kumbene ke panda mopon

- Nono wo napupon, nono arngan nayenda.
- Me ta napanda al nono mawatawa yembon.
- Nono ye kune yenmon dje pirmon, una ta wo yene ge, man dje pirmon.
- No eri wal pille kune yenmon, una ta man.
- Una wo nono kandja dje aune ba nono pille imbon dje nayenmon.
- Kun merke nono ellne kumbso aunmon.
- Nono nomane paro ge nono boll paro, God boll naparo. Nono nomane soka paro.

3. Me namba mal pai pille nono ellne kumbsdaka kumbene ke yenda yenmon? (Wolsat 17b)

3.1. Nono kumbene ke yenda ge, me merke yero.

- Ta ge, kandja ke djipin dal, una ke piye.
- Ta ge, Una ta wo nono ye ke ye awi dal, nono ke pupon.
- Ta ge, nono po kogo ta yembon we djimbon ba alla po nayepin dal, una ke piye.
- Ta ge nono singare ke ta yepin dal, una ke piye. Una djell singare ke ta yei dal, nono ke pupon.
- Ta ge, una kandja kende dje, nono kandja ta djimbonka ga napi dal, nono nomane soka pandaka ke pupon.
- Ta ge, nono unakne moye al una ta wo ye ke ye awi dal, nono ke pupon. Ni Matyu 18.21 kere kanben

3.2. Una wo nono ye ke ye awi dal, nono kondwe soka yero. Kerbon mo to yem woro aumbon ge nono boll yero.

Kondwe 1: To yem woro aumbon we djipin dal,

- Nono ellne kumbsdaka ege merke wor pundaka nono kumbene ke ye kerda.
- Embe panda ge, nono to yem woro aumbon dje pupon.
- Nono kumbene ke yendo ge wor kerman pundaka nono una boll ami dje wopake namopon.

Kondwe 2: Nono napupon, kere aumbon

- Ge nono boll yero. Nono kere aumbon panda nono una boll nomane taimane panda dje yembon. Una ke yeneke nono kere aumbon panda ge, nono boll yero.
- Una nono ye ke ye aune ge, nono kere aumbon. Kune ta, una nono ye ke ye awi una moye al nono po, ga nono ye ke ye awi mal ge, dje pene woro aumbon.
- Nono ga boll kandja djimbonka kune yei dal, alla nono napupon, kerbon.
- Embe yepin dal, kiwa kaima mopon!

3.3. Ipon ola dje ellne kumbsda poke, nono ola dje nakerpin dal, nono wo ke po kerbon paro, wopake namopon. Ni Epesus 4.26-27 kere kanben.

3.4. Nono ellne tukne ege ege kumbsi dal, nono wambo paro. Nono kumbene ke ege ege ola dje pla woi dal, God nono amblo pille dje aunda paro. (Ni Lesson 16 kere kanben).

4. Nono kumbene ke yenda kune ge, nono namba mal yembon?

4.1. God nono amblo pille dje aunda dje pille kamang yembon. Nono Galesia 5.22-25 kere kanbon. Megiye we djindo ge me namba mal pai pille megiye we djindo? Una ne mal yeworda megiye tonda?

4.2. God nono amblo pille dje awi dal, una ye ke ye aune ba nono kumbene ke nayenda, nono kere aumbon, alla napupon. Ni Jon 15.5, [1 Jon 3.12-16, Matyu 5.43-45] kere kanben.

4.3. Nono kond wanbon mal okum to kanbon. Nono una ye ke ye aunmon mo? Nono ale ta yenmon mo? Ta yepin dal, nonekne amblo wopake yembon. Una wo nono ye ke ye aune ba nono para ye ke ye aupin dal, nonekne ale yembon mal amblo wopake yembon.

Ni Rom 12.16-21 ne, Matyu 5.21-24 kere kanben.

5. Una nono ye ke ye aune ge nono me namba mal pai pille kere aumbon? (Wolsat 17c)

5.1. Boi kogo una age wo ku dje i noi. Une kere nawi mal ge, yene kandjiyebe ni kere kanben Matyu 18.21-35

- Pita Jisas moi al kandja embe dji, na agana wo na ye ke ye awi dal, une kun namba namba ye aunda na kere auno ne? dji. Alla King kandjiyebe pai ge Jisas dje yem woro Pita awi.
- King boiyen una ku 10 milion dje i noi ge King kere awi.
- Ba boiyen iwa ge po yene age ku K10 i noi ge, kere nawi, ipo po kaye wori.
- Jisas king kandjiyebe dji ge une nono kandja su ta dje awi. God nale al nono wambo paro ne, ale yenmon mal ge, una nono boll ku dje i nonj mal kandja su ye dji. God nono wambo ne, ale paro ge kere aundo mal ge, una nono ye ke ye auneke nono para kere aumbon dje pille dji.

5.2. Singare ke yepin ge God kere awi Ni Kolosi 3.12-17 kere kanben.

5.3. God yene na moro mal embe ge, na wombana embe moyeba dje pille moro. Nono kond wanbon ge, nono una God moro mal, pille kune yene dje pille wanmopon. Ni 2 Tesalonaika 1.11-12.

5.4. Nono kogo ta paro 2 Korin 5.15-20

- God kandja embe djindo. Una God boll ellke moye ba alla wor taimane po moye ge, kune yendo. Embe mal ge, nono una boll nomane taimane panda mopon. (2 Korin 5. 15-18)
- God una boll nomane taimane panda mopon dje pille pla yendo. Ge pille nono una dje aumbonka ga God boll nomane taimane panda moye. (2 Korin 5.18-20)

5.5. Nono una boll ami dje wopake mopon dje pirmon mo? Ta mopon dje pupin dal, nono wambo napanda, nono kumbene kuruwo yenda mopon. Ni Rom 12.17-18; Pilipai 2.14-16a kere kanben.

6. Nono po una ye ke ke aupin dal, nono namba mal yembon?

6.1. Asamoll, nono kamang ye God aumbon.

6.2. Nono kanja embe djimbon, God no ke yepin we djimbon. Nono kaima yepin mal dje pene woro aumbon. (Une pille kane ye kerdo ba une Baibel al kandja dje nono awi ge, une nono embe yembon dje pille dji.)

6.3. Nono ye ke ye aupin una mor al ge, po ga boll kandja djimbon. Ni wal me ge i una ta pagpen!!!! **Ye wambo para paro we nadjimbon!!! Nono kandja embe djimbon, no ye ye ke ye aupin ge ye no kere aume djimbon.** Ni Matyu 5.23-24; Matyu 7.3-5 kere kanben.

6.4. Nono ye ke ye aupin kambono ge nono po ye wopake ye aumbon. Kot ta pandaka nono kumap aume dji dal, nonekne kumap yembon. Nono wal ta kunumb nopin dal, nono wal ge i awo yem woro aumbon. Ni Luk 19.8-9 kere kanben.

6.5. Ni ye ke ye una ta aumbenka une ni para ye ke ye awo yem wori dal, ni kere aumben, napupen. Ni une ye ke ye awin mal ge, une ni kere aunda mo naunda ge une boll yero. Ni nadjimben. Ni kond warden mal ge ni kanpol tamben. Ni una ge boll ami dje wopake mopoll dje yemben. Alla ni une ge ye ke ye awin mal ge ni nenem pille kere aumben eri. Ni Rom 12.18; Rom 8.35-39 kere kanben.

7. Pillgi dji una moye al ge wambo ta pai dal, nono namba yembon?

- 7.1. Asamoll nono kamang ye God aumbon. God, no wambo ta paro mo? djimbon. Kun merke nonekne wambo paro mal ge nakanmon, nono una djell wambo paro dje kanmon. Ba nono porapora djingdjang pai una mormon. Nonekne ye ke ye aupin mal ge asamoll ye wopake yembon, are una djell wambo ta pai dal, nono djimbon kune yendo. Ni Matyu 7.3-5 kere kanben.
- 7.2. Pillgi pai una taiman ta singare ke ta yendaka ye pillgi pai una djell mor ge, ye kandja ta djine pandaka
 - (1) Iwa taimanta asamoll una ge moye al po kandja djinda. Ni Matyu 18.15 kere kanben.
 - (2) Iwa ge djindaka une ge kandja napi dal, une ge po una taimanta mo soka boll kandja dje aunda. Dje kere, ga po une moye al kandja djine. Ni Matyu 18.16 kere kanben.
 - (3) Ga djineke une ge kandja napi dal, ye pillgi pai una makai to mor al ge djine. Ni Matyu 18.17 kere kanben.
 - (4) Ye porapora djineke une ge kandja napi dal, ye embe dje kanne, une pillgi napai una mal embe moro dje kanne. Ye une kanke nayene. Ye kanwopake ye pamoye. Una ge kundayem una namoya, Jisas Krais kandja embe dje nono awi. Kunda yem una moye ge, ye wopake kanne we dji. Ni Matyu 5.44-46 kere kanben.

8. Lotu numb soka yenmell ba ale ta yepill dal, namba mal yembell?

Ni 1 Korin 1.12-13; 1 Korin 3.9-11; Epesus 4.11-16 kere kanben.

- 8.1. Krais gakle taimane paro. Pillgi pai una porapora pakna mor. Kupill al mopon ge Krais epilye taimane mopon. God unakye porapora moye ge age ambe mor.
Ni Epesus 4.4-6; [Rom 12.4-5; 1 Korin 12.12-13] kere kanben.
- 8.2. Kandja su ta paro. Ni kaken al ge ku bopen. Ngembill yendo. Ni kaken al kandja aumben mo? Ni dall kombi we djimben mo? Ge man. Ni kaken al kantau wopake yemben. Yen dal kus punda. Ni pillgi pai una djell boll kandja ta pandaka mo wambo ta pandaka ni Matyu 18.15-17 kere kanben. Baibel ta kere kanben ge **Rom 14** kere kanben.
Ni Rom 14.1-19; Rom 15.7; [Rom 14.20 – 15.7; Kolosi 2.16-23; Kolosi 3.12-15] kere kanben.
- 8.3. Kun pende lotu numb ta po lotu numb ta una moye al ge kandja ke dje aune. Ye lotu ale yenj we dje kandja ke dje aune. Ba djinj ge kune nayenda. Ga po amblo pille dje aune paro. Ni kaken al ku ta bon ge embe mal paro. God wombaye porapora mor ge God unakye kambono mor.
- 8.4. Krais unakye mor ge nono kanwopake nayepin dal, God urup dje pille moye. Lotu numb ta yendaka nono dje ke ye aumbon mo una pakna mor ge dje ke ye aumbon pandaka God wopake napiya. Nono kanmon, lotu una mor ge yenekne pille nonga djinj. Djinj pille una pende lotu numb ge kere er pinj. Pinj ge ale ye pinj. Kun pende nono iwa pla mormon dje pille yenmon. (Satan iwa pla moyo dje yei pille God to orko wori). God unakye pakna mor al ge yenekne dje ke ye, ye ke ye aune ge kune nayenda. Embe yei dal, una ke yene ge, kere aumbon dje nayenj. Una boll nomane taimane panda dje nayenj. Ni Jon 17.20-23.

Ye makai to molo kandja embe djine:

Ni nenem moren ge, ni namba yember? Ni una amblo pille dje aumbenka una nomane taimane panda moye mo? Mo una ke ta yeneke ni djimbenka una kere aune mo? Kondwe namba mal yemberka una lotu djell moye ge kanwopake yene?

Ni nenem kandja ge pille mopen:

Na kumbena ke yendo mo? Na una boll ellna kumbsdo mo? Una ta na ye ke ye awi ge, na kere auno mal paro mo? Wal ta pandaka na po una boll amblo wopake ye auno mal paro mo? Yeno mal pai dal, na namba mal yeno? Ni pille mopen. Kondwe ta yei dal, ga ni ye ke ye awi ge ni kere aumben mal ge pille mopen.

Lesson 18: JISAS UNAKIYE KAMBONO AMI WOPAKE DJE MOYE MAL

Kandja kerman paro ge embe mal paro: Nanemane wombane boll Jisas pillgi dji una numb al molo yene ge wal kerman paro. Ga taun ne, siti al moye ge wal kerman paro. Baibel kandja dje woge game soka mormell al aundo. Soka numb al singare yenmell mal ge, kandja ta paro. Numb al mor una pillgi djine ge, yenekne kanwopake ye awo, amblo pille dje auneke, ga porapora Jisas boll molo yake pla pine.

1. Iwana soka pillgi djimbellka wombane para pillgi pandaka ga moye ge singare namba mal moye?

- 1.1. Ga porapora Jisas Krais boll pillgi djine. Yenekne moye al ge Jisas dje i pakna worneke une ga kantau yenda.
- 1.2. Ga yenekne mor al nomane awinj. Yenekne kandja djinj mal ge kaima po yenj. Ni Gutpela Sindaun 3.3 kere kanben.
- 1.3. Ga yenekne mor al ami dje wopake mopon dje pille pla yenj.
- 1.4. Nane mane soka singare ye wanmormell mal ge su wopake pai dal, una kane karkar yene. Soka kond wanmormell mal ge, ga wombane moye ge, kane soka pillgi paro mal kane kune yene.
- 1.5. Iwana soka wombane boll pillgi dje, ami dje mor mal, una kane God moro mal kane kune yene.

2. Iwana soka wombane boll pillgi dje, kond wanne mal ge, God kandja dje awi. (Wolsat 18a)

- 2.1. Iwa kambono, Krais pillgi pai una kanwopake kani mal ge ye gamane kanwopake ye aune. Ni Epesus 5.25; Kolosi 3.19 kere kanben.
- 2.2. Nane kambono, ye wombane kumbene ye ke ye naune. Ye ta ye ke ye awi dal, ga singare wopake yembon dje nayene. Ni Kolosi 3.21 kere kanben.
- 2.3. Ana kambono, ye wogane mor ge, ye pille pla ye awo, menameto moye. Ni Epesus 5.22; [Kolosi 3.18] kere kanben.
- 2.4. Womba kambono, ye nanemane kandja djine mal yene. Singare embe paro ge singare du dje paro. Embe paro pille, Iwa Kerman ye nanemane namba ta awi. Ga namba ge i ye kantau yene dje pille awi. Ni Epesus 6.1-2; Kolosi 3.20 kere kanben.

3. Pillgi pai una numb al ami dje mor mal

- 3.1. Nanemane mormon ge, nonekne wombane kantau yembon al ge, God moro mal ge kane kune yembon. Nonekne wombane boll kiye dje molo kanwopake kanmon mal ge pille, God una boll embe yeno dje pro ge, kanpol tambon.
- 3.2. Nanemane ne, wombane mor ge, ga God kandja djindo mal pille ami dje moi dal, God yene unakye ami dje moye mal kanpol tane. Ga porapora yenekne kanwopake kaima yene. Ga embe yei dal, God nono wopake kando mal ge, womba kambono kane kune yene. Ni [2 Timoti 1.5] kere kanben.

4. Nanemane kambono kogo 6 pela yene paro: (Wolsat 18b)

1. Nanemane soka yenekne kanwopake yenmell mal ge wombane kambono God nono wopake kando mal ge kane kune yene. Ye nanemane wombane boll mor ge, ye Krais yene wombaye boll mor mal ge, kandja su ye paro. Ni Epesus 5.22-33 kere kanben.
2. Singare porapora yemben ge singare wopake yemben. Ni yemben mal womba kane karkar yene. Ni Jon 13.15 kere kanben.
3. Ye nanemane ne, wombane boll pakna mor al ge, ye singare yene mal, God kandjiye amblo pla worne. Nono una boll ale ta yepin dal, ge djimbonka ga no kere aune. Ni Matyu 5.23-24; Matyu 22.36-40 kere kanben.
4. Ni wombán mor ge kanwopake yemben. Ni singare porapora yemben al ge, ni wombán wopake kanden mal una kane kune yene. Ni Ibru 12.6-10; Ibru 6.2-11 kere kanben.
5. Ni kandja djimben mal ge kanpol tamben. Ni kandja djimben mal ge una pille aglo gi dje moye. Ni Epesus 4.29-32 kere kanben.
6. Ni yeworbenka ni wombán kambono God kandja Baibel al djindo ge, pillgi djine.
 - Ni numb al molo kamang ye God aumben mal ge, ni wombán kambono kanne. Kani dal, kane karkar yene.
 - Ye kwa nane poke, ni djimbenka wombán taiman taiman dje kamang yene.
 - Kandjabe Baibel al paro ge ni wombán kere awo, kandjabe Baibel al paro ge dje awo, embe yemben.
 - Ye pakna moye al ge, ye ege ege ta pille kamang ye awo, ta pille kamang ye awo embe yene.
 - Ni wombán kambono ellne tukne ne, nomane ge wopake panda dje pille yembe yene.

5. Nanemane ne, wombane ge, namba mal moye?

- 5.1. Yenekne mor al ge, God moro mal womba kambono pille kane yene.
 - 5.2. Yene mor al ge, womba yenekne singare yene ge kantau yene. Ga womba kembis numb al molo yakinj mal ge kantau ye molo yake pla pine.
 - 5.3. Krais yene wombaye kambono kanwopake kando mal ge, nanemane wombane boll kanwopake kanne.
 - 5.4. Nanemane wombane Jisas boll pillgi dongall djine ge, Krais unakye merke moye ge, yembene pandaka moye.
- 5.5. Nanemane wombane Jisas boll pillgi djine ge, una kiwa moye ge para ami dje wopake moye.**

6. Iwana soka mopell ge ami dje wopake mopell:

6.1. Woge kogo yenda mal:

- Krais moro ge une pillgi pai una ngambalne moro. Moro mal embe, iwa moro ge ana ngambale moro. Ni Epesus 5.23 kere kanben.
- Woge yene game kanwopake ye aunda. Ni Epesus 5.25, 28-29, 31; Kolosi 3.19 kere kanben.
- Woge yene game pille pla ye aunda. Ni 1 Pita 3.7 kere kanben.

6.2. Game kogo yenda mal:

- Game yene woge pille pla ye awo menameto moyo.
- Iwa yene game ne, wombaye kantau yendo mal embe ge, ana pille pla ye aunda. Ni Epesus 5.22; Kolosi 3.18.

6.3. Pillgi pai una pakna mor al ge, yenekne kanwopake yene. Ni Epesus 5.21; Kolosi 3.12-17 kere kanben.

7. Nanemane mor ge kogo embe mal yene:

7.1. Ga God boll pillgi kaima djine, kende nadjine. (2 Timoti 1.5)

7.2. Nanemane mor ge yenekne wombane kantau wopake yene.

- Womba gaklene kantau yene
- Womba nomane kantau yene
- Womba ellne tukne ye ke ye naune

7.3. Nanemane ombine dje auneke wombane wal kantau wopake yene.

- Nanemane kandja beke auneke womba pille po kaima yei dal, nanemane wopake pille auneke womba wopake moye.
- Nanemane kandja beke auneke, womba pille po naye dal, nanemane ke piyeke, womba wopake namoye.

7.4. Nanemane yene wombane beke auneke, womba po ale yei dal, amblo du dje wopake yene.

God nono boll yendo mal, nanemane singare ge karkar yene. God nono kandja beke aundaka, nono ale yepin dal, une nono amblo du dje, wopake ye aunda. Une nono wopake ye aundo pille, une nono amblo du dje aundo. Ni Ibru 12.5-11 kere kanben.

8. War ambo singare embe mal yene. 1 Jon 2.14b

1. Womba war yene kumbe djengib ta namoya, kuruwo kaima namba mal yenda? Une God kandja djindo mal pille ye wanmoya. Buk Song 119.9
2. Womba war kambono kandja wopake dje awo, kond wopake wane, una boll wopake kane, Jisas boll pillgi dje molo, God nale al kiwa wanmoyeke, pillgi pai una kane karkar yene. Ni 1 Timoti 4.12 kere kanben.
3. Womba war kambono po kantau yenj una mor al, menameto moye. God wombaye taimantaiman dje mor ge, ga yenekne molo kal woro moye. 1 Pita 5.5
4. God ga beki mor pille, war ambo komdjill mor poke ge, ga pille kane ye moye. Saveman 12.1
5. War ambo yenekne gaklene wulle pille pla ye, wal bombon gor ge, mop aw kerne. Ni 2 Timoti 2.22 kere kanben.
6. God amblo du dje awi dal, ga ke napiye, wopake pille aune. Ibru 12. 8-11 kere kanben.
7. Wal porapora yene ge wo pille yene. Ba alla kanpol tane, wal porapora yembon ge, God nono okum tonda. Saveman 11. 9-10

Lesson 19: ARE NONO BOLL WAL TA PILLAU DJINDA KANBON

Kandja kerman paro ge embe mal paro.

Kona Repelesin 7.9-10 kandja embe bolo wori paro.

Na alla kanill. Una merkeke sia king gume al ne, Sipsip Wombe nale al makai to moi. Una nambane kere kane kune yene napai. Una gaklene kayekaye pai ne, una epil kayekaye moi ne, una kandjine djelldjell pai moi ne, unaiwa duliye djelldjell moi ge, ga porapora wo moi. Ga kon kuruwo momo woro, iko djimai yeke amblo moi. Molo yau kermanke to embe dji, God yene sia king al ami dje moro ge ne, Kogsipsip Wombe moro ge, nono i yem worpill mormon we dji.

Lesson 19 yero ge, kandja embe dje nono aundo. Una Jisas boll pillgi djine una ne, Jisas boll pillgi nadjine una moye ge wal naral wal are wo panda ne? dje bolo wori paro.

Are nono gopon poke, God nono kot ye aunda mal ne, wal are panda mal ge dje bolo wori paro.

Embe paro pille, nono kere kane Krais boll pillgi dje pa molo, gopon poke ge kand nagopon, man. Alla ipon ege ge nayei pille, nono kandja kaima yembe ye dje una aumbon paro.

A. Are gopon poke ge, nono dumo djekill bon?

God kandja djindo al ge dumo soka yero. Ta kupill al yero, ta wamo do paro al yero. Ni wamo al ben panda ni Jisas boll pillgi nadjimben. Ba ni kupill al ben panda Krais ni iyem kupill al wordaka, ni une boll moyo dje pillgi djimben.

1. Kupill we djindo ge dumo namba mal yero?

- God sia king yero ge kupill al yero. Ni **Repelesin 4.** Aisaia 66.1, Aposel 7.49 kere kanben.
- Dumo God moro al ge, wopake djell ta mal yero. Ni Lo 26.15 kere kanben.
- God yene lotu numb kerman ge kupill al yero. Ni Repelesin 11.19 kere kanben.
- Krais er pla kupill al pi moro. Ni Luk 24.51, Ibru 9.24.

Jisas wombaye goye poke ge, Jisas dje i kupill al wordaka, une boll molo pane.

Luk 12.32-34

Saveman 12.5c ne, 7

Jon 14.1-3

Buk Song 31.5

2 Korin 5.1-8

Luk 23.46

Pilipai 3.20-21

Repelesin 6.9,10

1 Pita 1.4-5

2. Wamo we djindo ge dumo namba mal yero?

- Ege ege do paro, pora nadjinda. Satan yene wombaye boll po moye paro. Ni Matyu 25.41 kere kanben.

- Ku salpa wamo do paro al ge, una ke mal mor ne, una Jisas kandjiyebe wopake mop awinj una po moye dumo ge yero. Ni Repelesin 21.8 kere kanben.
- Wamo dondaka, una yenekne kasmane koglo, kimb kallngane yene dumo. Ni Matyu 13.41,42,47-50 kere kanben.
- God una nomane gaklene boll aike togolo wamo al worda dumo. Ni Matyu 10:28 kere kanben.
- God to djer pall ye i djell wordaka, une yembe dongall pandaka, poll dje au kerman djindo al moye ge, ga ellke molo ege ege ngembill golo moye dumo. Ni 2 Tesalonaika 1.9 kere kanben.
- Una gaklene ngembill golo mor dumo. Ni Luk 16.23 kere kanben.
- Dumo emill ke kaima yero dumo. Ni Jut 13 kere kanben.

Una Jisas boll pillgi nadji dal er wamo al pine. Luk 16.23-26, Pilipai 3.18-20, Repelesin 21.8
(Ni tisa moren ge, kandja embe mal paro. Ege are ta yenda we djindo ge, Baibel kandja pene nadjindo. Una goye poke pille djindo mo? Mo God nono kot ye aunda poke pille djindo mo? Nakanmon. God yene yenda kanbon mal paro.)

B. Lasde we djinmon ge namba mal panda?

1. Jisas er yem makimb al wonda.

Matyu 24.23-44	1 Tesalonaika 4.13-5.11	Repelesin 16.15
Kolosi 3.4	Ibru 9.28	Repelesin 22.12
1 Tesalonaika 1.9-10	2 Pita 3.1-18	[2 Tesalonaika 2.1-4]
1 Tesalonaika 3.13	Repelesin 1.7	[1 Jon 3.1-3]

(Tisa ni moren ge, ege pora djinda al yero ge wal kayekaye wo pillau djinda. Wal wekle wondaka are wonda mal ge pene naparo. Una Baibel kere kaninj ge me merke kane pagir. Ba nono wal ge i God awo kerbon, une wal pille kane yendo. Nono nomane kerman panda ge embe mal panda. Jisas er yem wo nono dje ino dje pille moro. Nono wal amblokun yemonka une wonda dje pille yemon paro.

2. Are una porapora God gume al aglo moyeke une kot ye aunda. Una pillgi nadjinj una moye ge une tonda. Ba alla una Jisas Krais boll pillgi djine una moye ge Jisas iyem worda, natonda.

Matyu 7.21-23	Jon 5.18-21	1 Pita 4.3-6
Matyu 12.36	Aposel 17.30-31	2 Pita 2.1-10
Matyu 25.31-46	Rom 2.1-11	Repelesin 20.11-15
Jon 3.18-21	2 Tesalonaika 1.5-10	[2 Korin 5.9-10]

3. Are kupill makimb gun ta pillau djinda poke, God wombaye wo une boll molo pane, pora nadjinda. Ni Repelesin 21.2-3 kere kanben.

Una God wopake nakaninj una ne, yene wariye Jisas Krais boll man dje pillgi nadjinj una moye ge, wamo al molo pane, pora nadjinda. Ni Repelesin 21.8 kere kanben.

Nono er kupill al bon ge namba mal kanbon?

Nono Iwa Kerman Jisas boll pillgi djipin dal, kanbon. Ni 1 Jon 5.11-13 kere kanben.

Nono God yau to dje i dal, kanbon. Ni 2 Pita 1.10-11 kere kanben.

Nono alla gun mopin dal, kanbon. Ni Jon 3.5 kere kanben.

Nono God ne, Jisas boll aike pillgi djipin dal, kanbon. Ni Jon 14.1-2 kere kanben.

Krais wopake ta mal moro ge, nono une moro mal embe mopin dal, nono kanbon. Ni 1 Jon 2.28-29 kere kanben.

Kupill al yero ge nono nomane namba mal paro?

Nono wal pille we yenmon ge, kupill al worbon ye panda. Ni Matyu 6.20 kere kanben.

Nono kupill al bon dje pille wal porapora kannonmon ge kerbon. Ni Matyu 13.44-46 kere kanben.

Prais ege ege pamoro prais ge, nono imbon dje pille pla kaima yembon. Ni 1 Korin 9:24-27 ne, 2 Timoti 4.7-8 kere kanben.

Nono kondwe yero mal muk djipin dal, prais imbon. Ni 2 Timoti 2.3-7 kere kanben.

Nono kupill al molo pambonba dje pille pla yembon. Ni 2 Korin 5.2 kere kanben.

Prais paro ge embe mal paro. Nono God boll kupill al molo pambonba dje pille pla yembon. Ni Pilipai 3.13-14 kere kanben.

Ni nenem God boll molo kandja embe mal djimbell.

- Kupill we djinmon ge na namba mal ye piyo ne? dje pupen. Ni Kolosi 3.2 kere kanben.

Ege pora nadjindo pille, nono Jisas boll molo pambon mal ge dje una aumbon kune yendo.

- Na namba mal yeno? Nono kupill al po mopon mal ge na una dje auno ba, namba mal dje auno?
- Na ipon ta goll dal, na er kupill al puno mo? Ni 1 Korin 3.10-15, Aposel 3.19-21 kere kanben.
- Jisas ipon er yem woi dal, na kune moro mo? Na wal amblokun yell mo nayell? Ni Matyu 25.1-13 kere kanben.

Lesson 20: NONO KANDJA MAMBINE DJE UNA AUMBON PANDA, NONO AMBLOKUN YE KERE PAGLE, KANDJA DJE AUMBON

Kandja kerman paro ge embe mal paro: Lesson 20 ge me embe paro. Nono kandja mambine dje aumbon panda, nono Baibel kere kane wal amblo kun ye molo djimbon. Embe yepin dal, una wopake pille ipo kaima yene.

1. Nono kandja mambine dje una aumbon ge, nono namba mal amblokun ye po kandja dje aumbon?

1.1. God ni amblo pille dje aunda dje pille kamang yemben. God yene nomane wopake paro ge ni boll panda dje pille kamang yemben. Ni 2 Timoti 3.16-17; [Buk Song 127.1-2] kere kanben.

1.2. Una ni djimbenka pille ine una ge, ni pille kamang yemben. Ni kandja djimben mal pille ine dje pille kamang yemben. Ni 2 Timoti 2.2 kere kanben.

1.3. Ni wal amblo kune yemben panda, ni wal ge pille mopen.

- Una wo ni kandja djimben piye ge, una namba mal mor dje pupen?
- Ga pille ine kandja ta paro mo? Ni ta kanden mo?
- Ga kandja ge pille po singare namba mal yene? Ni ta pren mo?
- Pin dal, ni pillpol tamben. God Murble yene wo una i gun woro aunda. Ni yemben kune nayenda.

1.4. Baibel tambiye ta pille imben. Wes porapora kere kane kune yemben. Ni wal 4 pela pille mopen.

- 1)** Kandja me ge namba mal paro? Ni Baibel al kandja wekle wondo kandja ge kere kanben. Ni kandja me ta kere kanin ge kune yendo mo? Mo kandja wekle wondo kandja ge me djell ta paro ne? Ni okum tamben.
- 2)** Baibel tambiye ta pai ge God pille namba we dje wori paro? God Nane, God Wariye, God Murble mor ge Baibel kandja namba we djindo? Krais iko pera al goi mal ge kanmon, God yene kaima moro mal kane kune yenmon. (Ni Lesson 2 ne, 4 kere kanben).
- 3)** Baibel tambiye ta pai ge kandja me namba we dje nono aundo? Kandja me namba we dje pupon? Wal ta kanpol tambon dje pille djindo mo? God nono wal aunda dje pille djindo mo? Nono una boll po singare wopake ta yembon dje pille djindo mo?
- 4)** Baibel tambiye ta pai ge ni ne, na pille kandja namba we dje nono aundo? Singare namba mal yemboll?

1.5. Una wal beke aumben mal amblokun ye epil to moglo una beke aumben.

- Una wopake pille ine dje wal amblokun ye moglo djimben. Embe yen dal, ni kandja beke aumben mal ge wu djinda. Beke aumben kune yenda.

Embe yemben: Kandjabe tamben, Baibel tambiye ta paro ge ye kane pagle drama yene. Wolsat draw yemben. Wal pende embe mal moro.

- Ni wal ge i pakna woro mopen.

Ni embe mal yemben: Wolsat beke ipo pagle dje aumben. Baibel kandja pakna djindo mal ge, ni pille wal i pene woro moglo una dje aumben.

2. Kandja djimben mal ge ni amblokun yemben.

2.1. Embe yemben:

- a. Kandja ngambale djimben mal pille amblokun yemben. Djimbenka una ni kandja djimben ge pille moye.
- b. Kandja ngambale taiman taiman dje djimben mal amblokun ye moglo djimben. (Ngambale 2 pela mo, 3 pela mo, 4 pela mo, 5 pela djimben ge ni boll yero).
- c. Kandja ngambale taimantaiman dje paro ge ni dje pene woro aumben. Kandja su ye dje mogin mal, ni dje aumbenka piye. Wal embe paro. Kandjabe tamben. Wolsat ombine dje aumben mal ge, wal djell djell, una pille ine wal ge dje aumben dje pille djindo.
- d. Baibel pakna ta paro ge, ni dje pene worben. Ni nenem ye wanin mal dje pene worbenka una piye.

2.2. Ni kandja dje una aumben ge embe djimben.

- Kandja ngambale wekle paro ge djimben
- Kandja ngambale 1 dje pene worben. Ni wal amblokun yen wal ge, dje aumben. Wal ge embe mal paro. Ta ge, kandja su ye dje aumben. Ta ge, kandjabe tamben. Ta ge, wolsat ombine dje aumben. Ta ge, drama yemben.
- Kandja ngambale 2 dje pene worben. Ni wal amblo kun yen wal ge dje pene worben. (kandja su, kandjabe, Wolsat, drama)
- Kandja ngambale 3 dje pene worben. Ni wal amblo kun yen wal ge eri dje pa mopen. (kandja su, kandjabe, Wolsat, drama)
- Kandja ngambale 4 dje pene worben. Ni wal amblo kun yen wal ge eri dje pene worben. (kandja su, kandjabe, Wolsat, drama)
- Kandja kerman ge ni djimben. Ni nenem ye wanden mal ge dje pene worbenka piye.

3. Ni kandja dje una aumben kune ge, ni embe yemben.

1. Ni kandja porapora djimben mal i taimane woro kandja su mal embe djimben.
2. Baibel wes kere aumben. (Ni dje aumben mo, una djell kere aune)
3. Kandja ngambale taimantaiman dje, dje awo, kandja su dje awo yemben.
4. Una pille inj mal ge ni kane gi dje mopen. Una pille inj mo, pille nainj ge, ni okum tamben.
5. Ni djimbenka una Baibel wes pille kandja djine. Baibel wes paro ge una pille po kogo yene mal ne, singare yene mal ni dje pene worbenka una piye.
6. Kandja me kerman paro ge ni dje pene worben. Una ni kandja ta dje yem wori dal, ni kandja

dje yem woro aumben.